

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

WYDAWNICTWO KURJI DIECEZJALNEJ.

Adres Redakcji: Siedlce, Kurja Diecezjalna.

W sprawach prenumeraty i innych administracyjnych adres: Kurja Diecezjalna, Siedlce. || Zeszyty zamienne i egzemplarze recenzyjne należy nadsyłać pod adresem Redaktora.

Przedpłata roczna 10 zł., cena zeszytu miesięcznego 1 zł. Ogłoszenia (tylko na okładce) w stosunku 60 zł. za całą stronę; ogłoszenia całoroczne w stos. 40 zł. za stronę.

DZIAŁ URZĘDOWY.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS.

Treść Nr. 6.

Acta Pii PP. XI: Sacrum Consistorium, p. 169. - Constitutio Apostolica, p. 171. - Litterae Apostolicae, p. 173. - Epistolae p. 187.

Acta SS. Congregationum: S. C. Consistorialis: I. Augustana. De finibus dioecesis, p. 191. II. Provisio Ecclesiarum, p. 192. - S. C. Concilii: Abulen. et aliarum. Residentiae et distributionum, p. 192. - S. C. Rituum: I. Lausannem. Decretum super dubio de „tuto“ in causa B. Petri Canisii, S. I., p. 197. Baiocen. Decretum super dubio de „tuto“ in causa B. Theresiae ab Infante Iesu, p. 200. III. Romana. Decretum super dubio de „tuto“ in causa Ven. Servi Dei Vincentii Strambi, p. 202. - S. C. pro Ecclesia Orientali: Nominationes, p. 204.

Diarium Romanae Curiae: S. C. dei Religiosi: Avviso di concorso. S. C. dei Riti: Congregazioni generali. - Segreteria di Stato: Nomine, onorificenze. - Maggiordomato: Nomine. - Necrologio, pp. 205-208.

Treść Nr. 7.

Acta Pii PP. XI. In solemnibus canonizationibus, p. 209. - Litterae Apostolicae, p. 226. - Epistola, p. 239.

Acta SS. Congregationum: S. C. Consistorialis: I. Provisio Ecclesiarum, p. 241. II. Antequerensis. De mutatione finium, p. 242. III Sorocabana. Commutationis finium, p. 243. IV. Augustana. Dismembrationis, p. 244. V. Notificatio, p. 244. - S. C. Concilii: Monopolitana. Adsistentiae Episcopo, p. 245. - S. C. de Propaganda Fide: I. Nominationes, p. 248. II. Designatio, p. 248. III. Approbationes, p. 248. - S. C. Rituum: I. Avenionen. De „tuto“ in causa Martyrum Arausican., p. 249. II. Valentina. De miraculis M. Michaelae a Ssmo Sacramento, p. 252. III. Nivernen. De miraculis Bernardae Soubirous, p. 254. IV. Valentina. De „tuto“ in causa M. Michaelae, p. 257. V. Gratianopolitana. De miraculis Perti Eymard, p. 259. VI. Coreana. De martyrio Laurentii Imbert et Soc., p. 262. VII. Dubium. De osculo annuli manusve ante Communionem, p. 265.

Acta Tribunalium: *S. Poenitentiarum Apostolica: De Iubilaeo pro defunctis*, p. 266. - *S. Romana Rota: Bituricen. Citatio edictalis*, p. 267.

Diarium Romanae Curiae: *S. C. del Riti: Congregazioni generali e Ordinaria*. - *Segreteria di Stato: Nomine, onorificenze*. - *Maggior-domato: Nomine*. - *Necrologio*, pp. 268-272.

Treść Nr. 8.

Inter Sanctam Sedem et Poloniae Rempubicam Sollemnis Conventio inita die 2 Iunii 1925.

W dniu 2 czerwca r. b. wymienione zostały dokumenty ratyfikacyjne pomiędzy Stolicą Apostolską a Rządem Rzeczypospolitej, wobec tego Konkordat wchodzi w życie z dniem 2 sierpnia r. b.

STATUT

Bractwa Trójcy Przenajświętszej

w parafji diecezji Podlaskiej.

I. Nazwa, cel i stanowisko prawne.

Art. 1.

Przy kościele parafji istnieje Bractwo Trójcy Przenajświętszej, kanonicznie erygowane podług przepisu kan. 686, 707, 708. dnia Bractwo to, na mocy dekretu agregacyjnego, wydanego przez Przewielebnego Ojca Generała Zakonu Trynitarzy d. 192 . . r. № posiada łaski i przywileje, wymienione w art. 28.

Art. 2.

Celem bractwa, zgodnie z kan. 685, jest:

1-o szerzenie chwały Bożej przez szczególną cześć Trójcy Przenajświętszej;

2-o zachęta i pomoc członkom bractwa do życia prawdziwie chrześcijańskiego, by wiernie zachowywali przykazania Boskie i kościelne, oraz ćwiczyli się w cnotach chrześcijańskich, zyskując łaski i pomoce duchowne, udzielone bractwu przez agregację;

3-o a zarazem, by się ćwiczyli w uczynkach miłosierdzia chrześcijańskiego, przedewszystkiem należąc i popierając jałmużnami Związki i Stowarzyszenia Misyjne.

Art. 3.

Środkami, prowadzącymi do celu bractwa, będą następujące obowiązki:

1-o dobre poznanie i pilne wypełnianie wszystkich punktów statutów bractwa;

2-o w trosce o chwałę Bożą, bractwo będzie pilnie przestrzega-

ło wymienionych w statutach praktyk religijnych bractwa oraz przyczyniało się do utrzymania ozdoby swego ołtarza i miejscowych świątyń, jako też do uświetniania nabożeństw kościelnych;

3-o życie prawdziwie chrześcijańskie członków bractwa powinno się zaznaczyć: a) w codziennym ich życiu przez zachowanie trzeźwości i skromności, unikaniu zbytku w jedzeniu i ubraniu, wogóle w unikaniu życia nad stan, a zwłaszcza członkowie bractwa mają jaśnieć czystością podług swego stanu i powołania (czystość panieńska, małżeńska i wdowia) oraz będą wzorem sumiennego i pracowitego spełniania obowiązków codziennych; b) w życiu rodzinnym będą wzorowo spełniali obowiązki swoje, więc: męża, żony, ojca, matki, syna, córki, brata i siostry, zwłaszcza rodzice troszczyć się będą o dobre, szczerze chrześcijańskie wychowanie dzieci przez dawanie im dobrego przykładu, przez posyłanie na nabożeństwa i nauki katechizmowe, przez dopilnowanie, by dzieci uczęszczały do szkoły i pilnie się uczyły, przez wdrażanie dzieciom poszanowania starszych, cudzej własności i t. p.; c) w życiu społecznym członkowie bractwa będą szczególnie jaśnieli miłością Kościoła, stąd będą okazywali szczególną cześć i miłość dla Ojca Św., swojego Biskupa i proboszcza; w uroczystości i rocznice papieskie i biskupie, oraz w imieniny i obchody jubileuszowe proboszczów będą ofiarowywali na ich intencję modlitwy szczególne, a zwłaszcza Komunię Św., wszędzie, gdzie tego będzie potrzeba, będą mężnie stawali w obronie Wiary i praw św. Kościoła, według możliwości złożą ofiary na świętopietrze, na misje katolickie, potrzeby diecezji, seminarjum, szkół, bibliotek parafjalnych, stowarzyszeń katolickich i t. p. dzieła katolickie, podobnie będą jaśnieli miłością Ojczyzny, jako drugiej naszej matki, praktykując miłość tę czynną i ofiarną, będą unikali złych towarzystw, zabaw i widowisk, siejących zgorzenie, oraz wrogich Kościołowi i Ojczyźnie partyj i wieców (ksiązek, broszur i pism, siejących nienawiść) natomiast będą się garnęli do stowarzyszeń uczciwych, zakładanych i popieranych przez Kościół, będą popierali i rozpowszechniali dobre książki i pisma, przede wszystkim względem członków bractwa, jako wchodzących do jednej rodziny duchowej, będą rządzeni się miłością bratnią, a ćwicząc się w tej cnotcie, zapalą w sercach miłość życzliwą, sprawiedliwą i uprzejmą względem wszystkich bliźnich;

4-o uczynki miłosierdzia chrześcijańskiego będą dla członków bractwa szczególnym wyrazem ich miłości Boga. Widząc w bliźnich swoich, potrzebujących pomocy, samego Jezusa Chrystusa, członkowie bractwa z całkowitem oddaniem serca będą dawali im jałmużnę duchową i materialną, więc: a) członkowie bractwa będą uczyli dzieci i dorosłych zasad Wiary świętej według instrukcji i pod kierunkiem duszpasterza w parafji, wyszukując dzieci i starszych, którzy nie znają katechizmu, pomagając w katechizacji kapłanom, gromadząc odpowiednie fundusze na zakup katechizmów i książek religijnych, wspierając swym groszem ochronki, lub nawet je zakładając; b) grzeszników roztropnie, z miłością pociągną do Boga, troszcząc się o usuwanie i naprawę zgorzenia; c) bliźniemu okażą pomoc w pracy, w biedzie, a zwłaszcza otoczą opieką ubogich, wdowy, sieroty; d) chorych zachęca i przygotowują do przyjęcia sakramentów św., postarają się o sprowadzenie kapłana do łoża chorego, dając lub przyczyniając się, jeśli potrzeba, do wyszukania w tym celu konia i fur-

manki, przygotowując mieszkanie do przyjęcia Pana nad Pany; e) względem zmarłych, według możliwości, przyczyniając się do sprawienia ubogim pogrzebu chrześcijańskiego, będą uczestniczyli w pogrzebach współczłonków bractwa, sąsiadów, zwłaszcza ubogich i opuszczonych, a jeżeli czas pozwoli nie odmówią modlitwy i uczestnictwa w pogrzebach innych wiernych.

Art. 4.

Stanowisko prawne bractwa, jako kanonicznie erygowanego, (art. 1) określa prawo kanoniczne. Zgodnie z tem prawem bractwu przysługują prawa i przywileje osoby moralnej, zbiorowej (persona moralis collegialis, kan. 100), czyli osoby prawnej (persona iuridica, kan. 687), a zatem bractwo: 1-o jest pod szczególną opieką prawa (minoribus aequiparatur, kan. 100 par. 3), odnośnie do korzystania z prawa przedawnienia (kan. 1510 par. 2) oraz sądowej obrony praw swoich (kan. 1649, 1653 par. 3 — 5, 1655 par. 2, 1687 — 1689; 1737); 2-o może nabywać i posiadać majątek ruchomy i nieruchomy, oraz nim zarządzać (kan. 691) podług wskazówek, wymienionych w niniejszych statutach; 3-o wybiera własny zarząd (kan. 697) z zachowaniem odnośnych przepisów, podanych w artykule 14-ym; 4-o może otrzymać i posiadać przywileje (kan. 4-y) zgodnie z przepisami prawa kanonicznego (kan. 63 — 79).

Art. 5.

Bractwo posiada statuty niniejsze, zatwierdzone przez Księdza Biskupa dnia . . . m . . . r . . . № . . ., nie wolno ich poprawiać, ani zmieniać, czy też uzupełniać bez wyraźnej, uprzednio na piśmie uzyskanej, zgody tejże Zwierzchności.

Uwaga: Zaaprobowane przez Zwierzchność Diecezjalną zmiany, poprawki lub uzupełnienia statutów będą przechowywane z egzemplarzem statutów w aneksach, jako jedna całość.

Art. 6.

Bractwo, zgodnie z kan. 690 par. 1-y, podlega jurysdykcji i nadzorowi Zwierzchności Diecezjalnej Podlaskiej, która władzę swoją wykonywa w zwykły sposób przez czuwanie nad zachowaniem zaaprobowanych statutów w osobie promotora i przez miejscowego dziekana, przez wizyty kanoniczne bractwa, oraz, w razie uznania tejże Zwierzchności, przez wydawanie ogólnych lub poszczególnych przepisów, ogłaszanych w pismach okólnych do duchowieństwa, jakoteż w rozporządzeniach i poleceniach, przesyłanych do odnośnych proboszczów i rektorów kościołów Diecezji Podlaskiej, wreszcie przez wysłanie specjalnego delegata Zwierzchności Diecezjalnej.

Uwagi: 1-a. Odnośnie do wszelkich rozporządzeń należy zachować przepis, umieszczony w uwadze do art. 5.

2-a. Wymienione w art. 6 rozporządzenia należy odczytać i zaprotokółować, zgodnie z ich przeznaczeniem, na posiedzeniach zarządu lub też na zebraniu ogólnem bractwa.

3-a. Opłaty, wymienione w kan. 1356, 1504, obowiązują bractwo według rozporządzeń diecezjalnych.

Art. 7.

Bractwo używa pieczęci miejscowego kościoła.

Art. 8.

Bractwo posiada jako oznakę szkaplerz biały wełniany z krzyżem na nim wyszytym w ten sposób, że część prostopadła (stojąca) krzyża ma być koloru czerwonego, część pozioma — (leżąca) — koloru niebieskiego; przyczem wystarcza, by krzyż znajdował się po jednej stronie szkaplerza; według wyjaśnienia Stolicy Apostolskiej (Dekret Kongr. Odpustów z 24 sierpnia 1895 r.) wystarcza poświęcenie pierwszego szkaplerza, który po zużyciu (zatarciu krzyżyka) zamienia się na inny niepoświęcony; szkaplerz można zamienić t. zw. medalem szkaplerzem, lecz specjalnie poświęconym; przy zamianie jednak medala na inny należy dać go do poświęcenia kapłanowi upoważnionemu.

Noszenie szkaplerza wełnianego lub medala jest niezbędne do zyskania odpustów.

Członkom wydaje dyplomy według wzoru, zatwierdzonego przez Władzę Diecezjalną.

Art. 9.

Bractwo powinno prowadzić i przechowywać w archiwum własnym lub parafjalnym następujące księgi i dokumenty:

1-o księgę praw i przywilejów bractwa (z włączonymi dekretami erekcji i agregacji);

2-o księgę członków (w myśl kan. 694 par. 2-gi);

3-o księgę dochodów i rozchodów z odnośnymi kwitującymi i aneksami rachunków pokwitowanych do wydatków (według kan. 1523 p. 5);

4-o księgę protokołów zebrań bractwa i posiedzeń zarządu;

5-o księgą inwentarza majątku nieruchomego i ruchomego z obwolutą aneksów do tej księgi;

6-o księgę legatów i Mszy św. zredukowanych;

7-o blankiety dyplomów, wymienionych w artykule 8-ym.

Uwaga 1. Powyższe księgi przed użyciem powinny być oparowane przez miejscowego dziekana.

2. Książki te należy prowadzić w sposób, przepisany przez Zwierzchność Diecezjalną Podlaską dla ksiąg aktów parafjalnych.

II. Zarząd.

Art. 10.

Promotorem czyli Dyrektorem bractwa, zgodnie z kan. 698, jest każdorazowy proboszcz miejscowej parafji lub rektor kościoła, który stale lub do pewnych czynności może delegować innego kapłana, posiadającego jurysdykcję do słuchania spowiedzi w diecezji Podlaskiej.

Art. 11.

Obowiązkiem promotora, jako bezpośredniego kierownika bractwa, jest:

1-o czuwanie nad zachowaniem wszystkich artykułów statutów bractwa, troska o skuteczne utrzymanie gorliwości w członkach bractwa, oraz czuwanie, by się nie wkradły nadużycia;

2-o o ile Zwierzchność Diecezjalna, w myśl kan. 715 nie deleguje innej osoby, promotor przewodniczy na posiedzeniach zarządu i zebraniach bractwa;

3-o pełni też wszystkie obowiązki kapelana bractwa donośnie do przyjmowania członków, poświęcania oznak i dewocjonalij, nabożeństw, nauk i t. p. (kan. 698 p. 2, 4);

4-o jest odpowiedzialny przed Władzą Duchowną za uchybienia artykułom ustawy, prowadzenie ksiąg, administrowanie majątkiem i funduszami bractwa.

Art. 12.

Zarząd bractwa stanowi promotor i rada bractwa, do której wchodzi: starszy brat lub siostra, sekretarz, skarbnik i dwóch doradców. Promotor, po wysłuchaniu rady, ma głos decydujący, inni członkowie zarządu — tylko głos doradczy.

Art. 13.

Członkowie rady, oraz ich zastępcy, w myśl kan. 697, 715, są obieralni na trzy lata, pełnią obowiązki dla miłości Boga i bliźniego honorowo, t. j. bezpłatnie; w razie ich ustąpienia przed terminem, na ich miejsce wchodzi zastępcy; w braku zastępców, odbywają się wybory członków rady, według niżej podanych przepisów.

Uwaga. 1. Zasadniczo członkowie rady wchodzi drogą wyborów; jeżeli po upływie trzech lat zaniechano wyborów, Zwierzchność Diecezjalna Podlaska, na wniosek promotora, lub dziekana, sama mianuje członków rady.

2. Ci sami członkowie rady mogą być wybrani i na następne trzylecie, a zatem po 12 latach urzędowania muszą być zastąpieni innymi osobami.

3. Zwierzchność Diecezjalna może, o ile to uzna za potrzebne, zwolnić członków rady przed terminem.

4. Członkami rady powinny być osoby, nie należące do zarządu innego bractwa, o ile w poszczególnych wypadkach nie pozwoli dziekan.

Art. 14.

Wybory członków rady bractwa, według kan. 697, § 2-gi, odbywają się zgodnie z kan. 161, 182, a zatem:

1-o wybory odbywają się na ogólnem zebraniu bractwa;

2-o prawo głosowania mają tylko członkowie bractwa, ważne podług statutów przyjęci, o ile są obecni; nie dopuszczani są zastęp-

cy; ani też nie wolno przyjmować głosu, przysłanego przez nieobecnego członka, każdy obecny członek bractwa ma tylko jeden głos, promotor, ani też delegat biskupa, głosować nie może (według kan. 715 § 1); nikt nie może dać głosu na siebie.

3-o zebranie ogólne zwołuje promotor przez ogłoszenie z ambony podczas sumy, na tydzień przed wyborami.

4-o do ważności wyborów potrzebna obecność połowy członków bractwa; jeżeli połowa nie przybędzie, promotor, podług n. 3-o, ogłasza długi termin; zebranie w drugim terminie jest ważne i pełnomocne bez względu na ilość przybyłych członków;

5-o przewodniczący z radą stanowią prezydium, sekretarzem zebrania jest sekretarz rady; sposób głosowania powinien być najprostsz; promotor zaprasza dwie osoby do obliczania głosów, za zgodą większości obecnych, promotor proponuje kandydatów, obecni głosują za pomocą kartek z napisem: „tak” lub „nie”, albo za pomocą gałek, głosy się oblicza; promotor może użyć innych sposobów głosowania, wymienionych w kan. 169—173, na zebranie organizacyjne promotor zaprasza sekretarza, za zgodą większości obecnych.

6-o promotor winien czuwać, aby głosujący mieli zabezpieczoną wolność głosowania, wszelki przymus unieważnia głos, dany pod przymusem (kan. 169).

7-o do odbioru wystarcza prosta większość głosujących (więcej niż połowa obecnych); imiona obecnych ogłasza promotor, wybrana osoba powinna wyrazić swą zgodę na przyjęciu urzędu, inaczej zarządza się nowe głosowanie, podług n. 5-o.

8-o imiona wybranych, wraz z opinią o nich, promotor przesyła do aprobaty dziekanowi, który to czyni w imieniu Zwierzchności Diecezjalnej (podług kan. 715 § 1); gdyby przewodniczył wyborom delegat biskupi, do niego należy aprobata kandydatów; po wysłuchaniu opinii promotora, w razie niezaprobowania kandydatów, zarządza się nowe wybory, podług punktów 3-o i nast.

9-o wybrani, po zatwierdzeniu ich, podług n. 8-o, składają przysięgę na wierne wykonywanie urzędu, podpisując odpowiedni formularz (aneks II).

Uwaga I. O wszystkich tych czynnościach spisuje się protokół, podpisany przez promotora i członków rady, lub promotora i sekretarza zebrania.

Art. 15.

Zarząd bractwa, wymieniony w art. 10, odbywa posiedzenia: a) przynajmniej raz na kwartał, w terminie, oznaczonym przez promotora, który, w razie potrzeby, może częściej zbierać posiedzenia zarządu; bez wiedzy i zgody promotora zarząd nie może odbywać posiedzeń; b) do ważności posiedzenia potrzebna obecność przynajmniej połowy członków rady; c) z każdego posiedzenia sporządza się protokół, podpisany przez promotora i obecnych członków rady; d) członkowie zarządu, uchylający się od uczestnictwa w posiedzeniu, albo też, gdy tłumaczenie ich uznane będzie przez promotora, po wysłuchaniu rady, nie wystarczające, za pierwszym i drugim razem składają tytu-

łem kary na fundusz żelazny bractwa 1 złoty, po dwukrotnej karze, będą, na wniosek promotora, usunięci z urzędu i na ich miejsce będzie wprowadzony zastępca, podług art. 11.

Art. 16.

Wszystkie spory i pretensje członków rady, czy członków bractwa, załatwia dziekan, od którego decyzji osobom, wnoszącym pretensje, przysługuje prawo odwołania się do Zwierzchności Diecezjalnej Podlaskiej.

Art. 17.

Obowiązki członków rady:

a) 1-o starszy brat (starsza siostra) ma obowiązek czuwać, aby członkowie bractwa wypełniali obowiązki, wymienione w art. 4-ym; 2-o informować promotora o uchybieniu w spełnianiu obowiązków, wymienionych w niniejszych statutach; 3-o przykładem swoim zachęcać do wypełniania wszystkich statutów; b) sekretarz będzie prowadził wszystkie księgi bractwa, wymienione w art. 9-ym (oprócz kwitariuszów) pod kierunkiem i nadzorem promotora; sporządzanie protokółów posiedzeń zarządu i zebrań ogólnych, wypisywanie dyplomów i t. p., przyczem sekretarzowi nie wolno wydawać żadnych dokumentów i dyplomów, oraz używać pieczęci bractwa bez podpisu i zgody promotora; c) skarbnik wydaje kwity z otrzymanych pieniędzy oraz je podpisuje wraz ze starszym bratem, poczem będzie kwitariusz okazywał sekretarzowi dla wpisania dochodów do właściwej księgi, wymienionej w art. 9-ym, to samo będzie czynił z rachunkami za wypłacone sumy; będzie przechowywał pieniądze w sposób wskazany w statutach; d) obowiązki zelatorów oraz zelatorek, z podziałem na koła, podług wiosek, ulic, czy stanów (mężczyźni, kobiety, dziewczęta, chłopcy) określą uchwały zarządu w formie protokołu, zaaprobowane przez dziekana.

Art. 18.

Na posiedzeniach zarządu będą załatwiane sprawy: 1-o przyjmowanie nowych członków oraz obieranie protektorów bractwa, jako też zwalnianie biednych członków bractwa od wpisowego i składek; 2-o uchwalanie zapomóg i opłacanie pogrzebów ubogich członków bractwa; 3-o osądzanie powodów nieobecności członków rady w myśl art. 15-go d; 4-o osądzanie powodów usunięcia członków bractwa, w myśl statutów; 5-o projekty wydatków nieobjętych statutami; 6-o przyjmowanie legatów i zapisów; 7-o nabożeństwa i sesje nadzwyczajne; 8-o sporządzanie sprawozdań z zebrań ogólnych bractwa oraz sprawozdań z rachunków dla złożenia Zwierzchności Diecezjalnej; 9-o uchwały odnośnie do wskazówek art. 17 d.

III. Członkowie.

Art. 19.

Członkami bractwa mogą być katolicy (ewentualnie płci obojga), którzy ukończyli lat 14 oraz posiadają potrzebne kwalifikacje moralne, a zatem:

1-o nie wolno przyjmować (kan. 693): a) niekatolików; b) należących do sekt, potępionych przez Kościół, lub partyj oraz stowarzyszeń, wrogich Kościołowi i Ojczyźnie; c) dotkniętych karami kościelnymi, np. żyjących w związkach małżeńskich, niepobłogosławionych przez Kościół; d) publicznych gorszycieli i grzeszników, więc żyjących w nałożnictwie, oddanych rozpuście i pijaństwu i t. p.; e) wydalonych z innych bractw religijnych;

2-o nie wolno przyjmować nieobecnych, obecnych zaś tylko za ich wiedzą i zgodą (kan. 693 § 3); odnośnie do osób zakonnych należy zachować przepisy kanonu 693, § 4.

Członkowie dzielą się na czynnych, którzy zajmują się katechizacją, mając odpowiednie do tego przygotowanie i misję kanoniczną, oraz wspierających, którzy zajmują się wyszukiwaniem i sprawdaniem dzieci, zaniedbanych w religji, na katechizację, modląc się w intencji powyższej i składając odpowiednie kwoty na cele Bractwa.

Art. 20.

Kandydat na członka bractwa powinien: a) zgłosić swe imię, nazwisko i miejsce zamieszkania promotorowi; b) promotor zbiera o kandydacie informacje; c) wnosi sprawę na posiedzenie zarządu w myśl art. 18 i tu zapada odnośna uchwała. Kandydat nieprzyjęty może skorzystać z przepisu art. 16.

Art. 21.

Ceremonji przyjęcia nowych członków:

1-o dokonywa promotor lub inny kapłan podług art. 10, zachowując formularz, podany w I aneksie do niniejszych statutów;

2-o dniami uroczystego przyjęcia nowych członków będą . . .

3-o nowoprzyjęty członek otrzymuje dyplom przyjęcia i oznakę bractwa oraz wnosi wpisowe i składkę, wymienione w statutach. Poza wymienionymi w statutach opłatami nie wolno nic pobierać bez zgody Zwierzchności Diecezjalnej, zgodnie z art. 5.

Art. 22.

Imiona przyjętych członków oraz wybranych protektorów dla ważności należy wpisać do księgi członków bractwa (kan. 694, § 2), o ile przyjmujący nie posiada indultu z prawa (kan. 239, § 1, n. 5) lub osobistego od Stolicy Apostolskiej.

Art. 23.

Nowoprzyjęty członek bractwa od dnia wpisania do Księgi członków posiada głos czynny i bierny, o ile skończył 18 lat życia, nadto wszystkie prawa i przywileje członków bractwa, a zarazem winien spełniać obowiązki, wymienione w statutach bractwa.

Art. 24.

Usuwanie członków bractwa, zgodnie z kan. 696, odbywać się będzie dla ważnych powodów:

1-o o ile straci kwalifikacje moralne, wymienione w art. 19, 1-o;

2-o o ile zaniedbuje swoje obowiązki, a zwłaszcza szerzy zamęt i niepokój w bractwie. W imię miłości Chrystusa dla grzeszników, bractwo będzie się starało o nawrócenie zbłąkanych członków, stąd błądzący otrzymują dwukrotnie upomnienie zarządu bractwa, a gdy to nie poskutkuje, według przepisu art. 18, n. 4, będzie zdecydowane usunięcie członka, który dyplom i oznakę zwróci bractwu; wpisowe i składki nie podlegają zwrotowi; dla biednych może być uchwalona zapomoga w porządku art. 18, 2-o. Usunięty członek może skorzystać z przepisu art. 16.

Art. 25.

Oprócz członków bractwo może posiadać protektorów honorowych, obdarzonych kwalifikacjami moralnymi (art. 19, 1-o), a posiadających szczególne zasługi dla Kościoła i Ojczyzny, parafji i bractwa. Protektorowie będą wybierani według art. 18, 1-o i zatwierdzani przez Zwierzchność Diecezjalną.

Otrzymywać będą dyplomy (art. 8), w których będzie wymienione, iż został protektorem, uczestniczą w łaskach duchownych bractwa, lecz prawa głosu nie mają.

Art. 26.

Każdy członek bractwa obowiązany będzie:

1-o zachowywać statuty bractwa, być na nabożeństwach, ogłaszanych dla bractwa przez ks. promotora, w dni odpustów dopełniać odnośnych warunków (art. 28), nosić oznakę (art. 8), oraz odmawiać codziennie 3 Ojciec nasz, 3 Zdrowaś, 3 Chwała Ojcu.

2-o powierzone sobie urzędy w bractwie, dla miłości Boga i bliźniego, będzie chętnie przyjmował i pilnie wypełniał, uczestnicząc w posiedzeniach i zebraniach;

3-o miłując cele bractwa, będzie przyczyniał się wedle możliwości do rozwoju bractwa i roztropnością będzie [jedną] odpowiednich dla bractwa członków;

4-o chętnie i sumiennie będzie wносił składki członkowskie oraz, podług zasobności, składał ofiary materialne na cele bractwa.

Art. 27.

Bractwo w całym składzie, z własnymi chorągiewami, będzie uczestniczyło w nabożeństwach i procesjach kościelnych, zwyczajowo odbywanych, oraz w nadzwyczajnych uroczystościach na wezwanie promotora (kan. 718), a zwłaszcza w uroczystość Trójcy Przenajśw.

IV. Prawa i przywileje.

Art. 28.

Bractwo posiada następujące przywileje i prawa: ołtarz, nadto korzysta z następujących łask i odpustów, udzielonych Dekretami Św. Kongregacji odpustów z dnia 12 sierpnia i 5 września 1899 roku.

I, Członkowie Bractwa zyskują *odpust zupełny*: 1-o w dniu przystąpienia do Bractwa, warunki: spowiedź i Komunja św.; 2-o w uroczystości — Trójcy Przenajświętszej (toties quoties), Narodzenia N. M. Panny (8 września), Oczyszczenia N. M. Panny (2 lutego), św. Jana z Maty (8 lutego), św. Feliksa Walezjusza (20 listopada) św. Michała a Sanctis (5 lipca), w dniu Objawienia św. Agnieszki, (28 stycznia), jako w dzień założenia Zakonu Trynitarzy, św. Katarzyny P. i M. (25 listopada), Błog. Jana Chrzyciela a Conceptio-ne (14 lutego), w środę Popielcową, Najśw. Zbawiciela (15 lipca), Szymona z Rojas (28 września) — warunki: spowiedź Komunja św., odwiedzenie kaplicy lub kościoła zakonnego (kościół zakonny tutaj rozumie się kościół Ks. Ks. Trynitarzy) lub brackiego, z modlitwą według intencji Ojca św.; 3-o raz na miesiąc w obranym dowolnie dniu przy zachowaniu wyżej wymienionych warunków, i o ile członkowie odmawiają codziennie 3 Ojczy Nasz, 3 Zdrowaś Marja, Chwała Ojcu; 4-o w dniu, w którym członkowie Bractwa, udający się na wykup niewolników, odbędą spowiedź i przyjmą Komunje św., 5-o w jedną niedzielę każdego miesiąca, o ile członkowie Bractwa odbędą spowiedź i przyjmą Komunję św. i będą uczestniczyli w procesji zakonnej lub bractwowej i na niej będą się modlili podług intencji Ojca św.; o ile dla ważnego powodu nie mogą być na procesji, mogą dostąpić tego odpustu, wypełniając inne z wymienionych warunków, o ile uczestniczą w innym nabożeństwie ku czci Trójcy Przenajśw., 6-o w godzinę śmierci, gdy, po spowiedzi i Komunji św., o ile to możliwe usta, a przynajmniej w sercu, będą pobożnie wzywali imienia Jezus.

II. W dni wymienione w Mszałe, mogą dostąpić odpustów *stacyj rzymskich*, o ile odwiedzą kościół zakonny lub bractwowy, modląc się podług intencji Ojca św., a mianowicie: 1-o odpustu *zupełnego* w Boże Narodzenie, w W. Czwartek, niedzielę Wielkanocną i Wniebowstąpienie Pańskie — warunki: spowiedź, Komunja św.; 2-o 30 lat i 30 kwadragen w uroczystości: św. Szczepana św. Jana Ew. (26, 27 grudnia), Młodzianków (28 grudnia), Nowy Rok, Trzech Króli, w trzy niedziele przed W. Postem (70, 60 i 50-tnica), w W. Piątek i W. Sobotę, w dni oktawy wielkanocnej do niedzieli Przewodniej włącznie, w dzień św. Marka, podczas 3 dni krzyżowych, na Zielone Świątki i w oktawę aż do soboty włącznie; 3-o 25 lat i 25 kwadragen w niedzielę Palmową; 4-o 15 lat i 15 kwadragen: w III niedzielę Adwentu, w wigilję Bożego Narodzenia, w czasie Pasterki, 2-ej Mszy rannej w Boże Narodzenie, w 4 niedzielę Postu W.; 5-o 10 lat i 10 kwadragen w I, II i IV niedzielę Adwentu, i inne oprócz wspomnianych dni W. Postu, w dni suche (postu kwartalnego), z wyjątkiem wyżej wymienionej oktawy Zielonych Świątek.

Warunki do uzyskania tych częściowych odpustów — stan łaski, albo akt skruchy doskonałej.

III. Generalnej absolucji, t. j. błogosławieństwa z odpustem zupełnym, udziela się członkom Bractwa, gdy po spowiedzi i Komunii św. odwiedzą kościół zakonny lub bracki w święta: Trójcy Przenajśw., św. Jana z Maty, św. Feliksa Walejusza, św. Michała a Sanctis, Bl. Jana a Conceptione (14 lutego), w Objawienie św. Agnieszki (28 stycznia), św. Katarzyny (25 listopada), środę Popielcową i W. Czwartek.

IV. *Odpustów cząstkowych* dostępują członkowie: 1-o 7 lat i 7 kwadragen, gdy, w stanie łaski lub ze skruchą doskonałą, nawiedzą kościół zakonny lub bracki i modlą się podług intencji Ojca św.: a) w Boże Narodzenie, Wielkanoc, Wniebowzięcie N. M. Panny, Objawienie św. Agnieszki; b) o ile po spowiedzi uczestniczą tamże w jedną niedzielę każdego miesiąca, lub w razie niemożności uczestniczą w nabożeństwie ku czci Trójcy Przenajśw.; c) gdy spełnią jakikolwiek uczynek miłosierny co do duszy lub co do ciała dla odpuszczenia swoich grzechów oraz wykupienia niewolników; d) gdy są obecni na procesji, odbywającej się z racji wprowadzenia wykupionych niewolników do kościoła zakonnego lub brackiego; e) codziennie, gdy zmówią podług intencji Ojca św. 6 Ojczy Nasz, 6 Zdrowaś... 3 Chwała...; f) wreszcie, codziennie, gdy odmawiają 3 Ojczy Nasz, 3 Zdrowaś..., 3 Chwała... ku czci Trójcy Przenajśw.; 2-o 7 lat, raz na rok w dniu dowolnie obranym, po spowiedzi i Komunii św., o ile przez cały rok codziennie odmawiają 3 Ojczy Nasz, 3 Zdrowaś, Chwała i „Witaj Królowo” wraz z modlitwą za niewolników — chrześcijan, by wytrwali w wierze i byli jak najprędzej uwolnieni; 3-o 5 lat i 5 kwadragen, gdy towarzyszą Najśw. Sakr., niesionemu do chorych i za nich się modlą; 4-o 100 dni — a) ilekroć towarzyszą pogrzebowi chrześcijańskiemu i modlą się za tego zmarłego; b) ilekroć są obecni na Mszy św. lub na innych nabożeństwach w kościele zakonnym lub brackim; b) ilekroć uczestniczą w publicznych lub prywatnych zebraniach bractwa, c) gdy okazują gościnność ubogim lub spełniają inne jakie uczynki pobożne lub miłosierne.

Przywileje: 1-o wszystkie wyżej wymienione odpusty, z wyjątkiem odpustu na godzinę śmierci, mogą być ofiarowane za dusze zmarłych; 2-o ołtarz bractwa jest nazawsze uprzywilejowany dla wszystkich Mszy św., które będą odprawiane za dusze zmarłych członków Bractwa; 3-o wszystkie ołtarze każdego kościoła zakonnego lub brackiego są uprzywilejowane na dzień zgonu lub pogrzebu członka bractwa, lub na dzień otrzymania wieści o jego zgonie; albo też, gdy nie mogą się wtedy odbyć egzekwie, przywilej ten przysługuje w pierwszym wolnym dniu, w którym odprawia się nabożeństwo żałobne; 4-o o ile nie ma gdzie kościoła zakonnego lub brackiego, członkowie Bractwa mogą uzyskać wyżej wymienione odpusty, przy zachowaniu innych przepisów, nawiedzając kościół parafjalny; 6-o o ile członkowie Bractwa dla prawowitej przyczyny nie mogą nawiedzić kościoła zakonnego lub brackiego, spowiednik może ten warunek do zyskania odpustu zamienić na inny uczynek pobożny.

Wymienionej w punkcie III absolucji generalnej udziela się tak, jak tercjarzom, z opuszczeniem imienia (S. Franciszka).

Art. 29.

Każdy członek, w razie ubóstwa i choroby, ma prawo do wsparcia i opieki bractwa oraz zapomogi na przyzwoity pogrzeb chrześcijański (art. 4, 18, 2-o).

Art. 30.

Na procesjach, zgodnie z kan. 701, bractwo Trójcy Przenajświętszej zajmuje miejsce po bractwach

Art. 31.

Nabożeństwa, nauki, procesje i pielgrzymki bractwa, określone uchwałami, powziętymi na posiedzeniu zarządu (art. 18, 7-o) i odbywanie tychże, należy do promotora, bez którego wiedzy i zgody nie wolno bractwu nic zmieniać, ani wprowadzać (kan. 716, 718); bractwo może tutaj skorzystać z art. 16.

V. Majątek i fundusze, administracja, rewizja.

Art. 32.

Majątek bractwa nieruchomy i ruchomy powinien być opisany w inwentarzu, sporządzonym i prowadzonym podług rozporządzeń, odnośnie do inwentarza parafjalnego (stat. 113). Inwentarz ten ustępujący promotor oddaje następcy wobec członków rady bractwa, którzy podpisują odnośne protokoły wraz z dziekanem, ustępującym i nowym promotorem.

Art. 33.

Fundusze bractwa pochodzą:

1-o z wpisowego 50 groszy polskich i składek członków, płatnych kwartalnie, również po 50 groszy;

2-o z zapisów i legatów, przyjmowanych z zgodą Zwierzchności Diecezjalnej, wyrażoną na piśmie, zgodnie z kan. 1546 — 1549;

3-o z ofiar dobrowolnych członków i dobrodziejów;

4-o z kar, wymienionych w art. 15, d;

5-o z odsetek i przyrostów z posiadanego majątku. Wszystkie bez wyjątku dochody powinny być wnoszone podług wskazówki art. 17, c, i zaraz szczegółowo zapisane do księgi dochodów.

Art. 34.

Bractwo nie może posiadać swoich puszek, zbierać ofiar na tacę w czasie nabożeństw, procesyj i pielgrzymek na swoje cele; wszystkie takie kwesty należą do funduszy kościelnych, a zebrane ofiary powinny być przeznaczone na cele, wskazane przez Zwierzchność Diecezjalną (kan. 691 § 4 — 4, 1503). Poza nabożeństwami, procesjami i pielgrzymkami, za uprzednią zgodą promotora, bractwo może zbierać nadzwyczajne składki wśród swoich członków na po-

moc dla ubogich i pogrzeb zmarłych członków, na cele ogólne; na kwestę w parafji musi nastąpić zgoda proboszcza; na kwestę w diecezji zgoda Zwierzchności Diecezjalnej (kan. 691).

Art. 35.

Fundusze bractwa będą podzielone na kapitał żelazny i fundusz przejściowy, zgodnie z rozporządzeniem diecezjalnem odnośnie do funduszków parafjalnych (stat. 119, 3-o).

Art. 36.

Lokowanie kapitałów, umowy dzierżawne, zaciąganie pożyczek, obrona praw w sądzie i t. p. bractwa, będą odbywały się zgodnie kan. 1523, 4-o, 1529 — 1543, 1547 i in. wraz z zachowaniem przepisów, wydanych co do majątków i funduszków kościelnych parafjalnych, pod odpowiedzialnością promotora (stat. 118, 4-o).

Art. 37.

Bractwo bez wiedzy i zgody promotora nie może nawet na cele ściśle kościelne czynić żadnych wydatków. Za wydane sumy odpowiadają te osoby, które przyczyniły wydatek.

Art. 38.

Administracja funduszami przejściowymi bractwa należy do promotora, przy zachowaniu art. 18, 5-o; do zwykłych wydatków należą zwykle przewidziane wydatki, (stypendja mszalne, światło i t. p.). Na wydatki nadzwyczajne sam promotor może dysponować do 50 zł. (art. 18, 5-o), za zgodą dziekana do 100 złotych, za zgodą Zwierzchności Diecezjalnej, powyżej 100 złotych.

Uwaga. W pewnych wypadkach może tu mieć zastosowanie art. 16.

Art. 39.

Funduszem żelaznym, bez wyraźnej na piśmie uprzednio otrzymanej zgody Zwierzchności Diecezjalnej, bractwo dysponować nie może.

Art. 40.

Zgodnie z kan. 1525 bractwo corocznie na 1 lipca przesyła w trzech egzemplarzach sprawozdanie ze stanu majątkowego i administracji funduszami bractwa, podpisane przez promotora i radę bractwa do dziekana; dziekan sprawozdanie to sprawdzi, podpisze i na dzień 1 października, ewentualnie ze swojemi uwagami, prześle do Kurji Diecezjalnej; z 3-ch egzemplarzy jeden egzemplarz zostaje w Kurji, drugi w archiwum dziekana, trzeci zwraca się do dokumentów bractwa (aneks do inwentarza).

Art. 41.

Rewizja kasy i ksiąg dochodów i wydatków bractwa należy do dziekana, który to czyni corocznie w czasie wizyty dziekańskiej w obecności promotora i członków rady i odnośne protokoły przesyła do Kurji; podobna rewizja odbywa się w czasie wizyty kanonicznej generalnej; nadzwyczajne rewizje zarządza Zwierzchność Diecezjalna.

VI. Zebranie ogólne.

Art. 42.

Zebranie ogólne członków bractwa:

1-o bywa zwyczajne, a mianowicie

oraz nadzwyczajne, zwoływane za uprzednim pozwoleniem dziekana (kan. 697, 715 § 1);

2-o o zebraniu promotor ogłasza lub przypomina z ambony w niedzielę, na tydzień przed terminem zebrania;

3-o do prawomocności zebrania zwykłego potrzebna połowa członków bractwa w pierwszym terminie; w razie nie zebrania się połowy członków, ogłasza się drugie zebranie, na tydzień przed drugim terminem; zebranie w drugim terminie oraz zebranie nadzwyczajne ważne jest bez względu na liczbę członków;

4-o przewodniczący promotor lub delegat biskupi (bez prawa głosowania), sekretarzem jest sekretarz rady, lub w braku tegoż osoba zaproponowana przez promotora, o ile zgodzi się prosta większość obecnych członków;

5-o głosy mają wszyscy członkowie, ważne przyjęci, obecni na zebraniu;

6-o przedmiotem zebrania są: a) ogłaszanie sprawozdań; b) wybór członków rady; c) ogłaszanie odnośnych rozporządzeń Zwierzchności Diecezjalnej; d) ważniejsze sprawy, które promotor, po wysłuchaniu zdania rady, wniesie na zebranie ogólne; e) sprawy, które Zwierzchność Diecezjalna poleci wnieść na zebranie ogólne;

7-o z każdego zebrania sporządza się protokół we właściwej księdze, podpisany przez przewodniczącego i sekretarza.

Art. 43.

Posiedzenia zarządu i zebrania ogólne rozpoczynają należy modlitwą do Ducha św., zakończyć odmówieniem modlitwy za zmarłych członków bractwa.

VII. Przeniesienie, kasata.

Art. 44.

Bractwo, kanonicznie erygowane, jako jednostka prawna moralna, posiada stałą trwałość, dopóki pozostaje przynajmniej trzech członków; odnośnie do przeniesienia bractwa obowiązuje kan. 719;

w razie kasaty bractwa, przy zachowaniu odnośnych przepisów prawa kanonicznego, dyspozycja majątkiem i funduszami bractwa należy do Zwierzchności Diecezjalnej, z uwzględnieniem celów bractwa i potrzeb kościelnych miejscowej parafji.

Annex I.

Sposób przyjęcia do Bractwa Trójcy Przenajświętszej w parafji
diecezji Podlaskiej.

Przyjmujący, ubrany w komżę i stułę (może być w kapie), wychodzi do ołtarza, na którym goreją świece. Członkowie, przystępujący do bractwa, klękają przed kratkami, trzymając w rękę zapaloną świecę.

Kapłan, przyjmujący do Bractwa poświęca szkaplerz, mówiąc:

V. *Adjutorium nostrum in nomine Domini. R. Qui fecit coelum et terram. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.*

Oremus. Domine Jesu Christe, qui tegumen nostrae mortalitatis induere dignatus es: obsecramus immensam tuae largitatis abundantiam; ut hoc genus vestimenti, quod sancti patres ad innocentiae et humilitatis indicium abrenuntiantes saeculo ferre sanxerunt, tu ita bene † dicere digneris, ut hic famulus tuus (famula tua) N. qui (quae) hoc indutus (induta) fuerit vestimento, te quoque induere mereatur. Qui vivis et regnas per omnia saecula saeculorum. R. Amen.

(Kropi szkaplerz wodą święconą).

Zwrócony do przyjmowanego (przyjmowanych) mówi:

V. *Adjutorium nostrum in nomine Domini. R. Qui fecit coelum et terram. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.*

Oremus. Adesto, Domine, supplicationibus nostris: ut hunc famulum tuum (famulam tuam), cui in tui nomine habitum Religionis sanctissimae Trinitatis imponimus, tu ita bene † dicere digneris; ut te largiente devotus (devota) persistat, et vitam consequi mereatur aeternam. Per Dominum. R. Amen.

Poczem wkłada szkaplerz przy słowach: Accipe habitum sanctissimae Trinitatis in augmentum fidei, spei et caritatis: in nomine Patris †, et Filii †, et Spiritus † Sancti. R. Amen.

V. *Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.*

Oremus. Omnipotens sempiternus Deus, qui dedisti famulo tuo (famulae tuae) in confessione verae fidei aeternae Trinitatis gloriam agnoscere, et in potentia majestatis adorare unitatem: quaesumus; ut ejusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniatur adversis. Deus, qui per sanctos Joannem et Felicem Ordinem sanctissimae Trinitatis, ad redimendum de potestate saracenorum captivos, coelitus instituere dignatus es: praesta, quaesumus; ut eorum suffragantibus meritis a captivitate corporis et animae, te adjuvante, liberetur hic famulus tuus (haec famula tua). Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Suscipiat te sanctissima Trinitas in numerum confratrum consoriorumque confraternitatis nostrae: et licet te indigne suscipimus, in orationibus tamen nostris precamur, ut tibi sanctissima Trinitas concedat tempus bene vivendi, constantiam perseverandi; et sicut nos hodie fraterna caritas spiritualiter jungit in terris, ita divina pie-

tas, quae dilectionis est auctrix et amatrix, nos cum fidelibus suis conjungere dignetur in coelis. Per Christum Cominum nostrum. R. Amen.

Nakoniec udziela błogosławieństwa, mówiąc:

Pax et benedictio Dei omnipotentis, Patris †, et Filii †, et Spiritus † sancti descendat super te (super vos), et maneat semper. R. Amen.

Annex II.

Ja przysięgam, że powierzony mi urząd w bractwie Trójcy Przenajśw. wykonam szczerze i sumiennie, zachowując wszystkie przepisy niniejszych statutów. Tak mi dopomóż, Panie Boże Wszechmogący i ta św. Ewangelja, którą całuję.

Wzór dyplomu:

CHWAŁA OJCU I SYNOWI I DUCHOWI ŚWIĘTEMU.

P.
został w dniu dzisiejszym przyjęt na członk Bractwa Trójcy Przenajśw. w kościele parafji diecezji Podlaskiej oraz wpisany do księgi Bractwa pod №
Dan w d. m. 19 roku.

(M. P.) *Promotor* *Sekretarz*
 Starszy Brat
 (*Starsza Siostra*)

na drugiej stronie:

Bractwo Trójcy Przenajśw. w kościele parafji posiada następujące łaski i odpusty, udzielone dekretem
(Następnie należy wyliczyć wszystkie łaski i odpusty, podane w art. 28).

Zarządzenie o obchodzie 1300-letniej rocznicy soboru Nicejskiego.

BISKUP PODLASKI.

№ 2050.

Siedlce, dnia 5 czerwca 1925 r.

Do wszystkich WWJJXX. Dziekanów.

Z okazji tysiąc trzechsetletniej rocznicy soboru powszechnego Nicejskiego, dnia 29 czerwca r. b. we wszystkich kościołach diecezji

Podlaskiej po sumie odśpiewać należy *Te Deum*.... w czasie zaś sumy wygłosić kazanie na temat: 1) Sobory powszechne w Kościele katolickim; 2) Sobór Nicejski. O powyższym WJKs. Dziekan zechce jak najprędzej zawiadomić Duchowieństwo kondekanalne.

† **HENRYK biskup.**

Kanclerz *Ks. Roman Wilde.*

Modlitwa

liturgiczna za pomyślność Rzeczypospolitej i jej Prezydenta, w wykonaniu art. VIII Konkordatu, uchwalona przez Zjazd Biskupów Polski w roku 1925.

- V. Salvam fac Rempublicam nostram, Domine.
 R. Deus meus, sperantem in te.
 V. Mitte ei, Domine, auxilium de sancto.
 R. Et de Sion tuere eam.
 V. Nihil proficiat inimicus in ea.
 R. Et filius iniquitatis non nocebit ei.
 V. Fiat pax in virtute tua.
 R. Et abundantia in turribus tuis.
 V. Domine, exaudi orationem meam.
 R. Et clamor meus ad te veniat.
 V. Dominus vobiscum.
 R. Et cum spiritu tuo.

O R E M U S

Defende, quaesumus, Domine, beata Maria semper Virgine et sanctis nostris Patronis intercedentibus, istam ab omni adversitate Rempublicam, et, toto corde tibi prostratam, ab hostibus propitius tuere clementer insidiis.

Praetende, Domine, quaesumus, famulo tuo N. praesidi Reipublicae dexteram coelestis auxilii, ut te toto corde perquirat et, quae digne postulat, assequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

R. Amen.

Księża Proboszczowie i Rektorowie kościołów czuwać będą, aby modlitwa ta we wszystkie niedziele oraz dnia 3 moja śpiewana była przez celebriansa po sumie.

Księża Proboszczowie i Rektorowie kościołów wytłumaczą wiernym znaczenie i cel tej modlitwy.

Siedlce, dnia 25 czerwca 1925 r.

† **HENRYK biskup.**

Z KURJI DIECEZJALNEJ.

1. Wyjaśnienie odnośnie do modlitwy za pomyślność Rzeczypospolitej i jej Prezydenta. Ponieważ z dniem 2 sierpnia r. b. wchodzi w życie Konkordat, przeto w myśl art. VIII tegoż Konkordatu w każdą niedzielę (tylko) oraz dnia 3 maja, po sumie, celebrans obowiązany jest do odśpiewania wersetów i modlitw za pomyślność Rzeczypospolitej i jej Prezydenta. Tekst tych modlitw podany jest w niniejszym zeszycie *Wiadomości*. Celem ujednostajnienia porządku tych modłów w całej diecezji, Kurja wyjaśnia, iż mają one odbywać się bezpośrednio po sumie, poczem dopiero następują suplikacje i całość nabożeństwa kończy się błogosławieństwem Najśw. Sakramentu.

Uwaga. 1) Drzwiczki tabernakulum otwiera się dopiero na suplikacje.

2) Tekst modłów, o których mowa, został staraniem Kurji wydrukowany na osobnych kartkach, naklejonych na tekturę, a po drugiej stronie tegoż kartonu wydrukowano modlitwy, odmawiane po Mszy św. czytanej. Ponieważ w każdym kościele tekst tych modlitw być powinien, przeto XX. Proboszczowie zamówią u właściwych XX. Dziekanów takowe, a XX. Dziekani przed dniem 1 sierpnia zgłoszą do Kurji zapotrzebowanie dla całego dekanatu.

Nakład wynosi 1000 egzemplarzy.

2. Zmiany w wizytacjach Kanonicznych.

W porządku wizytacji pasterskich, ogłoszonym w № 2 — 3 *Wiadomości D. P.* (str. 89), zaszyły następujące zmiany.

II. J. E. Ks. Biskup Sufragan:

Początek, jak podane w rozkładzie; wyjazd z *Kossowa* do *Ugoszczy* 26. VIII.; dnia 26 pobyt w *Ugoszczy*; poczem wieczorem tegoż dn. przyjazd do *Prostyni*; dn. 29 wieczorem przyjazd do *Sadownego*; dn. 31 przyjazd do *Stoczka*, pobyt w *Stoczku* 1 i 2. IX.; przyjazd do *Kątów* 2. XI, odjazd 4; przyjazd do *Korytnicy* dn. 4, wyjazd dn. 6 — do *Siedlec*.

III. J. E. Ks. Biskup Ordynariusz:

Przyjazd do *Leśnej* dn. 7 września i t. d., jak w rozkładzie; poczem: 8. *Liw*, przyjazd 16. IX., odj. 18; 9 *Wyszków* prz. 18, odj. 19; 10. *Grębków*, prz. 19, odj. 22; 11. *Kopcie*, prz. 22, odj. 24; 12. *Wiszniew*, prz. 26, odj. 28; 13. *Skórzec*, prz. 3 paźdz., odj. 5; 14. *Pruszyn*, prz. 10, odj. 12; 15. *Krzesk*, prz. 17, odj. 19 października.

3. Ogłoszenie o święceniach wyższych. W myśl kan. 998

— 1000 poleca się wszystkim WWJXX. Proboszczom, aby, po otrzymaniu niniejszego, w najbliższą niedzielę ogłosili z ambony ludowi, zebranemu na sumie: „Kandydatami do święceń subdiakońskich w początku września r. b. są następujący klerycy, alumni Seminarjum Diecezjalnego Benedykta XV w Janowie: 1) Stanisław, syn Jana, Olechowski, nr. 8 marca 1902 r. w Lipnikach, parafji Samogoszcz; 2) Wacław, syn Jana, Leszkiewicz, ur. 15 kwietnia 1902 r. w Bądkowie, parafji Goszczyn, archidiecezji Warszawskiej; 3) Jan, syn Pawła, Konopiaty, ur. 29 maja 1896 r. w Glinnie, parafji Brodnia, diecezji Kujawsko-Ka-

liskiej. Ktoby wiedział o jakiej przeszkodzie, na sumieniu obowiązany jest w ciągu tygodnia zawiadomić o tem tutejszego proboszcza*.

W razie zameldowania przeszkody, należy sporządzić odpowiedni protokół i, wraz z opinią o zeznającym, niezwłocznie przesłać do Kurji.

4. Podatek majątkowy od dóbr kościelnych.

Ministerjum Skarbu poleciło Izbowi Skarbowym zawiadomić właściwe władze duchowne, iż w celu wstrzymania ściągania podatku majątkowego, przypadającego od wartości majątków kościelnych i innych majątków t. zw. wartwej ręki, winni:

1) wdrożyć natychmiast staranie o zezwolenie na parcelację, celem uzyskania środków na zapłacenie podatku majątkowego;

2) uzyskać zaświadczenie Okręgowego Urzędu Ziemskiego, że należycie udokumentowane podanie o zezwolenie na parcelację zostało wniesione; i

3) wnieść w terminie do końca lipca r. b. do Izby Skarbowej przez właściwą władzę podatkową pierwszej instancji prośbę o odroczenie terminu płatności podatku majątkowego na czas potrzebny do parcelacji.

Jednocześnie zainteresowane władze duchowne mają być pouczone, że dla oceny, jaki obszar gruntu winien być narazie poddany parcelacji, jest miarodajny tymczasowy przepis prowizorycznie wymierzonego podatku.

Zmiany w składzie osobistym Duchowieństwa.

Ks. Jan Sienkiewicz, kapłan archid. Mohylewskiej, mianowany administratorem par. Świerszczów; *Ks. Antoni Święcicki*, Lic. Ś. T., wikariusz par. Kock, na także stanowisko do Sadownego; *Ks. Władysław Matyasik*, kapłan archidiec. Lwowskiej — wikariuszem w Trzebieszowie; *Ks. Dr. Antoni Poboży*, kanonik katedralny i profesor Seminarjum Duchownego, zwolniony z zajmowanych stanowisk i ekskardynowany do diecezji Lubelskiej; *Ks. Antoni Kresa*, prof. Seminarjum Duchownego, zwolniony ze stanowiska profesora z dniem 1 sierpnia r. b.; *Ks. Dr. Józef Opielka* zwolniony z zajmowanych stanowisk w Kurji i Gimnazjum Biskupim i ekskardynowany z diecezji z racji powrotu do Zakonu; *Ks. Jarosław Karpan-Kozłowski*, Mag. Ś. T., kapłan archidiec. Mohylewskiej, wikariuszem par. Parysów i z dn. 1 września r. b. profesorem Seminarjum Duch.; *Ks. Jan Kazimierzczak*, Mag. P. K., wikariuszem par. Stoczek Łukowski i z dn. 1 września r. b. jednocześnie profesorem Seminarjum Duchownego.

Dziennik Czynności J. E. Ordynarjusza.

Dnia 16 maja J. E. Ordynarjusz przerwał wizytację pasterską, którą kontynuował J. E. Ks. Biskup Sufragan, i udał się do Warszawy w sprawach kościelnych.

Dnia 31 maja (Zielone Świątki) celebrował sumę w katedrze.

- Dnia 8 czerwca udał się do Warszawy w sprawach kościelnych.
Dnia 10 czerwca powrócił z Warszawy.
Dnia 11 czerwca (Boże Ciało) celebrował w katedrze sumę i procesję do ołtarzy, urządzonych na mieście.
Dnia 12 czerwca wyjechał do Warszawy w sprawach kościelnych.
Dnia 21 czerwca powrócił z Warszawy.
Dnia 22 czerwca udał się Sokołowa, gdzie zwizytował parafję i uczestniczył w odsłonięciu pomnika ks. Brzóska i Wilczyńskiego, poczem dn. 24 wyjechał do Warszawy.
Dnia 3 lipca wrócił do Siedlec.

Kronika miejscowa.

Czynności J. E. Ks. Biskupa Sufragana.

W zastępstwie Najdostojniejszego Ks. Biskupa Ordynariusza J.E. Ks. Biskup Sufragan od dnia 16 do 21 maja wizytował parafje: Przesmyki, Krześlin, Kozuchówek, od 24 do 29 maja parafje: Nieciecz, Czerwonka, Rozbity Kamień, Suchożebry, dnia 30 maja udał się do Konstancynowa na taką wizytę, poczem 1 czerwca po południu przybył do Janowa, gdzie w Kolegjacie odbywało się nabożeństwo czterdziestogodzinne. Tutaj tegoż dnia odprawił po nieszpórach procesję z relikwiami św. Wiktora, a następnego dnia, jako w uroczystość św. Wiktora, przy asyście całej kapituły kolegiackiej, odprawił sumę, nieszpory z nabożeństwem czerwcowem i procesję konkluzyjną czterdziestogodzinnego nabożeństwa. W dniach 3 — 6 czerwca był na egzaminach w seminarjum diecezjalnem, poczem wizytował parafje: Klonownica i Rokitno i dnia 8, powróciwszy do Janowa, w dalszym ciągu był na egzaminach; dnia 10 czerwca w kościele kolegiackim odprawił Mszę św. i udzielił dziatwie 1-ej komunji św., następnego dnia, jako w uroczystość Bożego Ciała, odprawił sumę pontyfikalną i procesję z ewangeljami. Dnia 13 czerwca J.E. Ks. Biskup Sufragan udał się na wizytację parafji Pratulin, poczem dnia 15 wyjechał do Nepel, po drodze odwiedzając kościołek w Krzyczewie; po wizytacji parafji Nepel, dnia 16 czerwca udał się do parafji Malowa Góra, odwiedził dnia 18 wieś Kijowiec, gdzie ludność prawosławna, licznie zebrana, uroczystie witała Biskupa - Wizytatora i przez delegatów swoich prosiła o przysłanie kapłana obrządku wschodniego. Dnia 18 J.E. Ks. Biskup Sufragan udał się do parafji Horbów, a po dokonaniu wizytacji tej parafji dn. 19 czerwca odjechał do Białej. Tutaj dnia 20 konsekrował 52 postatyle dla diecezji, a po południu tegoż dnia odjechał do Janowa. Dnia 21 czerwca w kościele kolegiackim udzielił święceń 6 subdjakonom, 1 alumnowi święceń egzorcysty i akolity i 20-u alumnom udzielił pierwszej tonsury. Tegoż dnia po południu przewodniczył na uroczystości zamknięcia roku szkolnego w seminarjum. Dnia 23 czerwca w powrotnej drodze do Siedlec odwiedził szpital i siostry szarytki w Białej, poczem przybył do Siedlec.

W czasie wyżej wymienionej wizytacji J.E. Ks. Biskup Sufragan udzielił sakramentu bierzmowania 2921 osobom, erygował Drogę Krzyżową w kościele parafjalnym w Pratulinie i zwiedzał szkoły we wszystkich parafjach, oraz wszędzie niestrudzenie głosił słowo Boże.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Religja w szkole!).

Edukacja dzieci, obejmująca i wychowanie i wykształcenie, należy z prawa przyrodzonego do rodziców. Składa się na to kilka powodów. Dziecko jest istotą całkowicie niezdolną do życia. Pod względem fizycznym jest tak słabe i tak bezbronne, że musiałoby niechybnie zginąć, gdyby się rodzice, lub ktokolwiek inny niem się nie zajął. Jeszcze gorzej rzecz się przedstawia pod względem moralnym. Jest to fakt niezaprzeczony, że w dziecku tkwią skłonności do złego, że osłabienie woli i przyćmienie rozumu, owe pozostałości grzechu pierworodnego, wstrzymują je na drodze ku dobremu. Wreszcie dziecko musi drogą doświadczenia i nauczania zdobywać wiedzę i umiejętność, bo samo nie przynosi z sobą żadnych idei wrodzonych, lecz jedynie mniejsze lub większe uzdolnienie do rozwoju umysłowego. Tym sposobem człowiek musi zdobywać cywilizację materialną i kulturę duchową sam wprawdzie, lecz z niezbędną pomocą innych ludzi.

Otóż tem dzieckiem muszą się zająć rodzice, to jest ich prawo i obowiązek. Najpierw dlatego, że związek dziecka z rodzicami jest tak silny, jak żaden inny, gdyż dali mu życie, nadto rodzice, zwłaszcza matka, mają taką miłość ku swemu dziecku, że niema pracy, ktorejby dla niego nie dokonali. Powtóre dlatego, że rodzina jest najdoskonalszem środowiskiem wychowawczem, że zapewnia te wszystkie warunki, których wymaga dobre wychowanie.

Edukacja więc dzieci należy do rodziców. Ich obowiązkiem jest staranie się o fizyczne, moralne i umysłowe wychowanie dzieci. Z tego powodu wy-howanie domowe historycznie starszem jest od szkolnego. Szkoły, jako samodzielne instytucje, zaczęły powstawać bardzo późno, zwłaszcza w zakresie oświecenia, którego wymagają warunki społeczne, państwowe, lub zawodowe.

Rzecz oczywista, im młodsze są dzieci w szkole, innemi słowy, im szkoła jest bardziej początkowa, tem większy ma związek z rodziną, tem bardziej jest od niej uzależniona.

W miarę tego, jak podnosi się naukowy program szkoły, w miarę tego słabnie, chociaż nigdy nie ginie, związek szkoły z rodziną, natomiast zacieśnia się łączność szkoły ze społeczeństwem, względnie z jego organizacją państwową.

Wychowania zaś dziecka na dobrego człowieka niema bez religji. Żeby bowiem wychować ucznia pod względem moralnym, żeby w dziecku wyrobić charakter dobrego człowieka, potrzeba: 1) zdawać sobie dokładnie sprawę nietylko z zawodowego celu, ale wogóle z celu, dla jakiego człowiek żyje na tej ziemi; 2) posiadać zasób prawd niewzruszonych, na których, jak na granicy, oprze się charakter; 3) rozporządzać odpowiednimi i skutecznymi środkami, skłaniającemi umysł i wolę do dążenia w pewnym kierunku. Są to niezbędne warunki.

Chrześcijaństwo w możliwie najdoskonalszy sposób czyni za-
dość tym trzem warunkom skutecznego wychowania. Wskazuje jas-
no i wyraźnie cel życia ludzkiego, ten sam, co i całego stworzenia
t. j. chwałę Bożą.

Służba Boża zawiera w sobie dwa cele: ostateczny — życie Boże
i bliższy, zamknięty w granicach tamtego — doskonale życie ludzkie
we wszystkich jego przejawach, zharmonizowany rozwój wszystkich
zdolności ludzkich.

Wszystkie dążenia natury ludzkiej indywidualnej i życia społecz-
nego znajdują usprawiedliwienie w porządku, ustanowionym przez P.
Boga w idei spełnienia swoich obowiązków wobec siebie, bliźnich
i Stwórcy.

Wskazując cel, chrześcijaństwo podaje również szczegółowe
zasady moralne i religijne, które są drogowskazem i oparciem dla
dobrego, silnego charakteru.

Nadając głównym zasadom charakter niezmienny, obowiązujący,
od których nie może być odstępstwa, katolicyzm uczy człowieka pano-
wać nad sobą i swymi druhami i stwarza bohaterów, a w razie po-
trzeby męczenników, płacących sprawę daninę krwi, a na takich
tylko podstawach może okrzepnąć i stężeć charakter człowieka.

Religia wreszcie rozporządza nieprzebranem źródłem środków,
wyrabiających charakter według pewnych zasad.

Religia nie znosi sposobów kształcenia woli, podawanych przez
psychologię, pedagogikę, doświadczenie dziejowe, ale ma ona nadto
środki własne, jej tylko właściwe, a przytem autorytatywne, skutecz-
ne, z tego powodu, że w imieniu P. Boga przemawia wprost do su-
mienia i wiąże to sumienie z Bogiem.

Pamięć na obecność Bożą, rachunek sumienia, modlitwa i roz-
myślanie, żal za grzechy i spowiedź, łaska sakramentalna, idea Męki
Zbawiciela i Odkupiciela i t. d. wszystko to są niczem niezastą-
pione czynniki wpływu na wolę ludzką. Natomiast wolnomyslność
wszelkich odcieni jest pozbawiona owych trzech czynników i warun-
ków wychowania.

Wolnomyslność waha się co do celu człowieka i życia ludz-
kiego, choruje na chaos i prowadzi do całkowitej anarchji w dzie-
dzinie pojęć moralnych i religijnych, a w końcu do sceptycyzmu.

Na czemże tu budować charakter, gdy umysł widzi przed sobą
ciemności i sam się błęka, w którą się stronę zwrócić. Szkoła więc,
jako zakład wychowawczy, musi być religijną, skoro religja ma tak
doniosłe znaczenie w wychowaniu.

Ale nie koniec na tem. Religijni rodzice mają prawo i obo-
wiązek przekazania swoim dzieciom wiary, którą uznają za waru-
nek doczesnej i wiecznej szczęśliwości. Że zaś znaczna część pracy
wychowawczej przechodzi z rodziców na szkołę, przeto szkoła musi
przyjąć na siebie obowiązek kształcenia i wychowywania dzieci w wie-
rze ich rodziców.

Dobra szkoła, o ile ma spełnić swe zadanie wychowawcze,
w szczególności w zakresie wiary, nie może poprzestać na naucza-
niu religji w ciągu paru godzin tygodniowo, ale musi się przeniknąć
duchem religijnym i moralnym, musi całem nauczaniem i funkcjo-
nowaniem swoim wytworzyć atmosferę, w której będzie się rozwijała
moralność i religijność ucznia.

W dobrej szkole musi być wszystko skoncentrowane ku jednemu celowi. Wiedza i życie nauczycieli, wykładane przedmioty, dyscyplina wewnętrzna i obyczaje szkolne, wszystko to ma współdziałać w wychowaniu chrześcijanina. Religja więc musi zająć bardzo poczesne miejsce w szkole.

Przeciwstawieniem szkoły religijnej jest szkoła świecka. Szkoła świecka, albo według terminologii francuskiej neutralna, jest to taka szkoła, w której się nie wykłada religji, w której uczniowie, jako uczniowie, nie spełniają praktyk religijnych.

Przypuśćmy, że w zasadzie jest to szkoła, która nie zwalcza religji, ale zajmuje wobec niej stanowisko neutralne. Jeśli rodzice chcą, mogą sobie uczyć dzieci religji w szkole, lub w domu, ale zasadniczo szkoła, jako instytucja, jest neutralną w stosunku do religji i nie naucza religji.

Musimy zadać sobie pytanie, czy zachowanie neutralności religijnej w szkole jest możliwe? Istotną cechą neutralności jest zawieszenie sądu w zagadnieniach religijnych i moralnych. Otóż takie stanowisko jest rzeczą zasadniczo niewykonalną. Niektóre zasady i zapatrywania są tak ściśle związane z życiem, że nie można ich wydzielić z życia, czyli być wobec nich neutralnym. Nauczyciel jest człowiekiem myślącym i czującym, ma tak, lub inaczej zbudowaną psychikę i, choćby nawet starał się być neutralnym, to jednak urabia na swój sposób psychikę swoich uczniów.

Wszyscy rodzice spostrzegają ślady wpływu nauczycieli na swoje dzieci.

Religja nie jest jakimś przedmiotem, potrzebnym tylko dla specjalistów, jak np. wiedza chemiczna dla farbiarza, ale stanowi istotę poglądu na świat i moralność. Jest wszystko obejmującym elementem, jak powietrze, co wszystko przenika. Religja jest wszystkim, albo niczem. Tu niema czegoś pośredniego, czegoś neutralnego. Neutralność względem niej jest jej zaprzeczeniem.

Z tego względu rodzice katolicy, świadomi wartości duszy ludzkiej, odkupionej Krwią Chrystusa Pana, nie mogą się zgodzić na to, by ich dzieci wychowywały się w atmosferze obojętności religijnej.

Kilka uwag poświęcić należy szkole mieszanej i wyznaniowej. Szkoła mieszana, czyli międzywyznaniowa, wspólna dla kilku wyznań, jest to taka szkoła, w której uczniowie i nauczyciele należą do kilku wyznań, lub mogą nie należeć do żadnego; jest to szkoła, która, jako instytucja, nie bierze wprawdzie bezpośrednio udziału w moralno-religijnym wychowaniu uczniów, pozostawiając tę sprawę duchownym różnych wyznań, ale mu nie przeszkadza, owszem ułatwia. Natomiast szkoła wyznaniowa ma uczniów i nauczycieli jednego wyznania, chociaż może w niej być niewielki odsetek innego wyznania.

Szkoła wyznaniowa jest zwykle szkołą pozytywnie religijną, w której wszystko zmierza do moralno-religijnej edukacji uczniów. Otóż moralno-religijne wychowanie dzieci katolickich wymaga, aby szkoła była wyznaniową. Składa się na to kilka powodów. Szkoła jest małym społeczeństwem, które żyje własnym życiem, wyrabia własne obyczaje i tradycje, wytwarza własnego ducha. Każda szkoła wywiera swój wpływ i zależnie od takiego lub innego ducha szkoły urabia się taki, lub inny typ ucznia.

Otóż w szkole mieszanej będą zawsze istniały obok siebie dwa rodzaje edukacji: ogólno-szkolna i prefektowska. Przypuśćmy, że między wpływem ogólno-szkolnym, a prefektowskim niema sprzeczności, czyli, że wychowanie szkolne nie przekroczyło granic neutralności wobec wszystkich wyznań, a duchowny ma uzupełnić edukację ucznia zgodnie z zasadami swej wiary, to jednak świadome przemilczenie pierwiastków religijnych w szkole zamieni się na ich faktyczne pominięcie i zaprzeczenie.

Psychika ucznia musi być czemś zamkniętym, wykończonym, bo do tego prowadzi i nauczanie i wpływ szkoły. Otóż ta psychika ucznia, przedstawiająca pewną, zakończoną całość, będzie zbudowana na podstawach, z których pierwiastki religijne świadomie były usunięte. Będzie to więc psychika zupełnie świecka. Prefekt znajdzie się w trudnym położeniu. Nietylko bowiem jego wpływ ilościowo będzie niklejszy, niż wpływ grona profesorskiego i szkoły, jako instytucji, ale, co ważniejsze, będzie on musiał zrobić wyłom w tej wykończonej i scalonej psychice ucznia, zanim uzyska jego posłuch i powolność dla religijnej edukacji. O ile prefekt tego dokona, uczeń będzie religijnym.

Niekiedy jednak w szkole mieszanej zdarza się stan gorszy. Ponieważ neutralności wobec wyznań, wobec wiary i moralności nie można w szkole zachować, bo życie wymaga stanowiska pożytecznego, określonego, przeto szkoła mieszana może się określić w kierunku antyreligijnym i wtedy uczeń spotka się często w wykładach profesorów z poglądem sprzecznym z tym, który usłyszy na wykładzie religii, albo wogóle będzie przebywał w atmosferze antyreligijnej. W tych wypadkach położenie prefekta staje się nadzwyczaj trudne, prawie beznadziejne. Prefekt nietylko musi zrobić wyłom w świeckiej psychice ucznia, jaką mu narzuca szkoła, ale nadto zwałczyć i usunąć lekceważenie religii, lub niechęć do niej. Nadto wskutek takiej rozbieżności wpływów w młodocianej duszy powstaje konflikt właśnie w okresie, kiedy ta dusza ma się urabiać i krystalizować. Wytwarza się taki stan, że uczeń staje się sędzią swoich nauczycieli, on, nie wyrobiwszy sobie dotąd ani umysłu, ani sumienia, ma orzekać, po której stronie prawda: czy po stronie nauczyciela przedmiotu świeckiego, czy po stronie religii. Niezawodnie niejeden uczeń wyjdzie zwycięsko z takiego wstrząśnienia i kryzysu, ale iluż straci zaufanie do tych, co go kształcą, iluż przejdzie do bezwyznaniowości i iluż, co najsmutniejsza, przestanie wierzyć w prawdę i ideał, albo nie mogąc znieść prawdy życiowej, przekraczającej młode siły, w rozpacz odiera sobie życie. Zatem społeczeństwo katolickie nie może przyjąć szkoły mieszanej, międzywyznaniowej, ponieważ jest ona szkodliwa dla moralno-religijnej edukacji uczniów.

Jakież są nasze szkoły polskie? Większość naszych szkół, zwłaszcza ludowych, nie są to szkoły międzywyznaniowe w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz mają charakter wyznaniowości ułomnej. W szkołach bowiem jest wykład religii, prefekci są naczyniami przez biskupów w porozumieniu z władzami świeckimi, świeccy nauczyciele otrzymują misjonem canonicam. Szkoły mniej lub więcej stosują się do wymagań wychowania katolickiego. Zatem uczniowie odmawiają modlitwę katolicką przed wykładami i po lekcjach, są obowiązani chodzić w niedziele i święta do kościoła na Mszę św.; dla odprawienia rekolekcyj i spowiedzi wielkanocnej szkoła przery-

wa zajęcia szkolne, a rok szkolny zaczyna się i kończy nabożeństwem.

Uświadomieni katolicy nie mogą się zadowolić dotychczasowym stanem rzeczy. Muszą z jednej strony nie dopuścić do pogorszenia tego stanu rzeczy, do czego dąży lewica, a z drugiej strony muszą dbać i starać się wspólnymi siłami o podniesienie religijności i wyznaniowości naszych szkół na wyższy poziom w imię hasła: dla dzieci polskich i katolickich szkoła polska i katolicka.

O d e z w a

Komitetu budowy Bursy im. Adama Mickiewicza w Sokalu.

Na północnych krańcach województwa lwowskiego, w ziemi, która niegdyś byłkiem województwem się zwała, a geograficznie jest częścią Wołynia, leży nad Bugiem **miasto Sokal**, stolica powiatu, którego ludność jest rusińska, a Polacy stanowią wśród niej zaledwie 20%.

W Sokalu istnieje od lat 20 gimnazjum z polskim językiem wykładowym, w którym się kształci 450 uczniów (47% Polaków, 40% Rusinów, 13% Żydów).

Więcej niż połowa uczniów narodowości polskiej jest zamiejscowych, a są to przeważnie synowie polskich włościan, oficjalistów prywatnych, nauczycielstwa i t. p.

Młodzieży tej musi być dana możność pobytu w zakładzie, któryby dawał nie tylko mieszkanie i wyżywienie, ale także odpowiednią opiekę i nadzór oraz wychowanie w duchu prawdziwie narodowym i szczerze polskim.

Zadanie to spełnia od lat dwudziestu Bursa im. Adama Mickiewicza, a spełnia je dzięki wyjątej ofiarności miejscowego społeczeństwa polskiego, które zdobyło się dla tego zakładu na dwa skromne drewniane domy, położone wśród obszernej ogrodu.

Niestety, domy te są dziś w takim stanie, iż **grożą zawaleniem** i lada dzień pięćdziesięciu kilku uczniów może znaleźć się bez dachu nad głową!

Musimy więc **natychmiast** przystąpić do budowy nowego gmachu, oczywiście odpowiadającego wszelkim wymogom zakładu wychowawczego.

Budowa, którą musimy rozpocząć natychmiast, wymaga znacznych funduszy, na które jednak, pomimo wszelkich wysiłków, zdobyć się sami nie możemy.

Aby tego dzieła dokonać, aby usiłowania nasze przekuć „w cynnów stal”, nie mamy innego sposobu, jak zwrócić się do społeczeństwa polskiego i do jak najszerszego ogółu Rodaków z prośbą o pomoc materialną i nie wątpimy, że **da nam ją Polska cała**, wierzymy, że wszędzie, gdzie tylko żyją Polacy, kochający gorąco wszystko co polskie, nasze wołanie o pomoc nie będzie daremne.

Wiemy, że gdy chodzi o poświęcenie grosza dla sprawy publicznej, mało narodowości nas przewyższa, a nawet cudzoziemcy oddają nam pod tym względem sprawiedliwość, i w przekonaniu, że nasze wołanie nie przejdzie bez echa, zwracamy się do Was, **RODACY!**

Pamiętajcie, że Bursa im. Adama Mickiewicza w kresowym mia-

steczku Sokalu, to **twierda polskości** wśród morza ruskiego, że w niej się wychowywać będą zastępy pracowników, którzy Ojczyźnie w różny sposób służyć będą.

Niechaj każdy pamięta, że przez szkoły pozyskamy młodzież dla oświaty, a przez oświatę dla Narodu!

Niechaj nikt nie ociąga się od datku na budowę bursy. Każdy, do kogo dotrze niniejsza edezwa, niech sam da, ile tylko może i z chęcią do tego znajomych swoich.

Wspólnym wysiłkiem całego narodu niech stanie ten gmach na użytek i chwałę OJCZYZNY.

W Sokalu, w kwietniu 1925.

Komitet budowy Bursy Adama Mickiewicza:

Prezydjum honorowe:

Włodzimierz hr. Dzieduszycki. Tadeusz Potworowski. Bronisław hr. Russocki.

Za komitet wykonawczy:

Leonard Chrzanowski.

prezes

ks. Dr. Józef Krykowski.
skarbnik.

Franciszek Cieckiwick.
zast. prezesa.

Roman Ratusiński.
sekretarz.

Pare słów o pracy misyjnej w Polsce.

O wzruszającej wierności w wierze św. Podlasian wiemy wszyscy, to też nie pomylimy się, spodziewając się od nich współczucia dla tych licznych jeszcze dusz, znajdujących się dotąd poza obrębem światła Prawdy, zawartej w naszej wierze św. Dusza tych przeszło miliard. Do nas przed tysiącem lat przywędrowali św. Cyryl i Metody, a kto z nas zechce teraz podać im rękę pomocną?...

Serca katolickie napewno nie są obojętne dla spraw misyjnych, tak bardzo polecanych i popieranym przez obecnego Ojca św., Piusa XI, który snadź nie znalazł piękniejszego wyrazu dla uczczenia roku świętego nad stworzenie Wystawy Misyjnej w Rzymie.

Zewsząd, wślad za Rzymem, płynie prąd wzmoczonej czynności misyjnej. U nas, w Polsce, ruch dopiero się zaczyna, chociaż właściwie Polska z dawien dawna zajmowała się misjonarstwem, że tylko wspomnieć na misyjne prace naszych zesłanych kapłanów w głąb Rosji, aż hen na Sybir i dalej.

Setki naszych misjonarzy krzewią wiarę św. pośród pogan, należąc do różnorodnych zgromadzeń zakonnych zagranicznych.

Losy ich mało, zbyt mało są nam znane. Chodzi o to, by w Polsce więcej o nich wiedziano, aby też mogli zwracać się do nas o pomoc, jako do macierzy. Trzeba nam jakiegoś stowarzyszenia, któreby objęło całokształt pracy misyjnej w Polsce, i któreby też z czasem pomyślało o założeniu u nas Seminarjum Misyjnego. Czy będzie niem

kiełkujący Instytut w Lublinie, Zielona 3, znajdujący się pod protektorem Ks. arcyb. Roppa, dotąd nie wiemy. W każdym razie, należy go popierać, jak się tylko da.

Prócz tego wydaje nam się wskazaniem na razie zacząć pracę misyjną w Polsce w ten sposób, że, zaznajomiwszy się z istniejącymi zakładami misyjnymi u nas, które też zazwyczaj wydają czasopisma o swej działalności, jakoteż o pracy naszych wszystkich misjonarzy wśród pogan.

W tym celu podajemy dziś spis wychodzących w Polsce czasopism misyjnych, dotychczas nam znanych. Spodziewać się należy, że będzie ich coraz więcej, zwłaszcza zaś naukowych.

Sądzimy, że nadchodzące święto Rozesłania Apostołów — uroczystość iście misyjna — kiedy to Apostołowie rozeszli się na świat szeroki głosić Ewangelię św. — nadają się szczególnie do poruszenia idei misyjnej w kościele, w szkole, w towarzystwach parafjalnych, wśród młodzieży. Przy tej zaś sposobności nietrudno będzie pozyskać licznych nowych abonentów dla poniżej podanych czasopism miejscowych.

1. „Misje Katolickie” — Kraków, Kopernika 26, Ojcowie Jezuici — 9 zł. — Wspaniały miesięcznik. Opisuje prace wszystkich polskich misjonarzy.

2. „Nasz Misjonarz” Górna Grupa pod Grudziądzem, Pomorze. Ojcowie Werbiści. — 5 zł. — Nadaje się dla jaknajszerszych kół naszego społeczeństwa.

Wychodzi razem z miesięcznikiem „Skarb Rodzinny”.

3. „Pokłosie Salezjańskie” Warszawa, Lipowa 14. Księża Salezjanie — 3 zł. — Salezjanie pięknie piszą i pożytecznie działają, to też ich miłe pismo zasługuje na serdeczne poparcie.

4. „Królowa Apostołów” Wadowice, Małopolska. Księża Pallotyni, 2.40 zł. — wydaje ładnie znany Dom misyjny.

5. „Posłaniec M. B. Saletyńskiej” Dembowice pod Jasłem, Małopolska. Księża Saletyni — 1.20 zł. — Podaje ciekawe wieści o swych misjonarzach wśród pogan.

6: „Echo z Afryki”, adresy poniżej przy „Murzynku” — 2 zł.

7. „Młodzież misyjna” Kraków — Dębniaki Zagrody 17. Księża Salezjanie. — 3. zł. — Ślicznie redagowana. Powinna być w każdej szkole, w każdym zakładzie wychowawczym i we wszystkich towarzystwach młodzieży pozaszkolnej. Księża Prefekci zechcą nań zwrócić uwagę.

8. „Roczniki Stowarzyszenia Dzieczeństwa Jezusowego”. Kraków, św. Filipa 19. Księża Misjonarze. — 60 gr. rocznie. — Kwartalnik tegoż

towarzystwa, ale można zapisywać poza niem, o co też bardzo chodzi.

9. „Mały Apostoł“, adres powyżej przy „Królowej Apostołów“, 1.40 zł. Dzieci go lubią.

10. „Murzynek“, Warszawa, Warecka 15, Kraków, św. Marka 25, Poznań, Szymańskiego 6. Sodalicja Klawerjańska, — 1.50 zł. Miłe piśmko dla dzieci.

Jak widzimy, czasopism misyjnych dotąd niewiele, cieszyć się należy jednakże, że początek już jest. Dobrzeby było, ażeby i inne pisma, nie misyjne, a więc także nasze dzienniki, wślad za zagranicznymi, utworzyły stałą rubrykę dla spraw misyjnych, choćby, na razie, umieszczając treść nadsyłanych co miesiąc czasopism misyjnych. Wśród prasy zagranicznej wiele dzienników uznaje w ten sposób doniosłość pracy misyjnej, jaka z niej płynie dla własnego kraju.

Poznań.

K. Berkanówna.

Odezw a

Tow. „Biblioteka Religijna“ we Lwowie, ul. Ormańska 13.

Dwa lata minęło od śmierci śp. X. Arcybiskupa Józefa Bilczewskiego. Postać wielkiego Arcypasterza znikła nam z oczu, nie może ona jednak zaniknąć w pamięci naszej, wielkie Jego myśli i wzór Jego życia muszą ciągle stać przed nami.

Aby utrwalić pamięć o śp. Arcypasterzu, Tow. „Biblioteka Religijna“, stojące pod protektorem X. Arcybiskupa Metropolity lwowskiego Bolesława Twardowskiego, zapoczątkowało stworzenie wielkiego **funduszu wydawniczego im. X. Arcybiskupa Bilczewskiego**, z którego dochody obracaneby były na wydawnictwa religijne, naukowe i popularne. Z powodu wahań walutowych przerwaliśmy tworzenie funduszu, obecnie zaś, przy ustalonej walucie, podejmujemy je na nowo.

Chodzi o rzecz ważną. Nieprzyjaciele Kościoła i Państwa zasympują szerokie masy pismami i broszurami, wsączając z wolna zabójczy jad w ich dusze. Obojętnie patrzeć na to nie można. Musimy im przeciwstawić równą broń, której podstawę da wielki fundusz wydawniczy i to przeciwstawić zaraz, zanim wroga agitacja znieprawi serca.

Na jednego wielkodusznego ofiarodawcę, jakich tylu ma nauka świecka, trudno czekać. Stwórzmy **fundusz z mniejszych ofiar**. Ufajmy, że na **początek znajdzie się wśród kilkudziesięciu milionów Polaków kilka tysięcy osób i zrzeseń, które ofiarują lub zbiorą na ten cel większe kwoty.** (P. K. O. Nr. 151, 169).

Wysyłamy naszą odezwę z przekonaniem, że znajdzie ona serdeczne przyjęcie.

Tow. „Biblioteka Religijna“
im. X. Arcyb. Bilczewskiego.

SPÓŁDZIELNIA CHRZEŚCJAŃ

S P R A W O

Data: Rok, dzień i miesiąc	Treść operacji	Suma		R-k Kasy				R-k Udziałowca			
				wplywy		wydatki		wycofali		wplacili	
		Mr.	ł.	Mr.	ł.	Mr.	ł.	Mr.	ł.	Mr.	ł.
19 ²¹ / ₁₂ 21	R-k Bilansu Zamknięcia Aktywa: Kasa 253,900mr.—ł. Nieruch. 2,155,910mr.—ł. 2,418,910 mr.—ł. Pasywa: Udziałowcy 1,387,000mr.—ł. Różni 1,003,348mr.—ł. Kap. zasobowy 28,562mr.—ł. 2,418,910 mr.—ł.	2,418,910				253,900				1,387,000	
19 ¹ / ₁₂ 22	Bilans otwarcia	2,418,910		253,900						1,387,000	
19 ²¹ / ₁₂ 22	R-k Bilansu Zamknięcia Aktywa: Kasa 29,000 mr.—ł. Nieruchom. 2,189,200 mr.—ł. 2,218,200 mr.—ł. Pasywa: R-k Udziałow c. 1,922,000mr.—ł. R-k Różnych 2,600mr.—ł. R-k kap. zasob. 293,600mr.—ł. 2,218,200 mr.—ł.	2,218,200				29,000			1,922,000		
19 ¹ / ₁₂ 23	Bilans otwarcia	2,218,200		29,000						1,922,000	
19 ²¹ / ₁₂ 23	R-k Bilansu Zamknięcia Aktywa: Kasa 8,575,000mr.—ł. R-k Nieruch. 3,512,950mr.—ł. R-k Różnych 108,040mr.—ł. 12,196,000 mr.—ł. Pasywa: R-k Udziałowc. 1,930,000 mr.—ł. R-k kap. zas. 10,266,000 mr.—ł. 12,196,000 mr.—ł.	12,196,000				8,575,000			1,930,000		
19 ¹ / ₁₂ 24	Bilans otwarcia	12,196,000		8,575,000						1,930,000	
19 ³⁰ / ₁₂ 24	Bilans zamknięcia r-ku markowego	602,249,900		347,575,000		311,053,000				1,930,000	
				Zł.	gr	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.
19 ¹ / ₁₂ 24	Bilans otwarcia r-ku złotowego (po przewalutowaniu.)	11,700				196	92			176	63
19 ³⁰ / ₁₂ 24	R-k Bilansu Zamknięcia Aktywa: R-k Nieruch. 11,774 zł. 36 gr. 11,774 zł. 36 gr. Pasywa: R-k Udziałowc. 10,325 zł.— gr. R-k Różnych 942 zł.66 gr. R-k kap. zasob. 505 zł.50 gr. 11,774 zł. 36 gr.	11,774	36							10,325	
19 ¹ / ₁₂ 25	Bilans otwarcia	11,774	36							10,325	
19 ³¹ / ₁₂ 25	Stan R-ów na 1 kwietnia 1925 roku.	12,464	77			548	50			142	11
											10,325

UWAGI: 1) Każda poszczególna pozycja uległa przewalutowaniu według tabeli urzędowej.

2) Przewalutowaniu uległy wszystkie oddzielnie za czas od 1.II 21 r. do 30.IV 24 r. włącznie;

3) Suma 868 zł. 5 gr. umieszczona na R-ku Różnych w rubryce ma

Siedlce, dnia 5 kwietnia 1925 roku.

SKA „VIRIBUS UNITIS“.

Z D A N I E.

R-k Różnych				R-k Nieruchom.				R-k kosztów Administr.				R-k kapitału zapasowego			
Winien		Ma		Winien		Ma		Wydatki		Zwroty		Winien		Ma	
Mr.	l.	Mr.	l.	Mr.	l.	Mr.	l.	Mr.	l.	Mr.	l.	Mr.	l.	Mr.	l.
1,003,348					2,155,000								28,502		
		1,003,348		2,155,000										28,502	
2,600					2,180,200								293,000		
		2,500		2,180,200									293,000		
		308,940			3,512,900								10,206,900		
308,940				3,512,900									10,206,900		
908,940				58,512,900				255,253,000	330,000,000				10,206,900		
Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.	Zł.	g.
		868	05	11,418	50			144	58	190	32			200	
942	00					11,774	16					306	50		
		942	00	11,774	16									306	50
74	61	942	00	11,774	16			67	50	348	50			306	50

(dług), wzięta z R-ków T-wa Kredytowego w Siedlcach, gdzie dawny dług w rublach przewalutowano na złote.

4) Przewalutowanie zastosowano pełne.

5) 1, 2 i 4 uw. odnoszą się i do udziałów.

Skarbnik *Ks. Andrzej Szklarski.*

Wykaz udziałów i udziałowców

№ porządkowy i № udział.	Imię i nazwisko udziałowca	Data wpłaty udziałów	Ilość udziałów	Suma włożonych pieniędzy w markach	Suma pieniężna w złotych, którą obecnie po prze- walutowaniu z d. wpłaty udz., po- siada udziałowiec.		UWAGI.
					Zł.	gr.	
1.	Ks. kan. J. Kobyliński	19 ¹ / ₃ 21 r.	5	5,000	55	50	
		19 ²⁰ / ₁ 22 r.	5	5,000			
		19 ¹ / ₇ 22 r.	5	5,000			
	Razem		15	15,000			
2.	Ks. pref. A. Szklarski	19 ¹ / ₅ 21 r.	1	1,000	10	90	
		19 ¹ / ₈ 21 r.	1	1,000			
		19 ¹ / ₆ 23 r.	8	8,000			
	Razem		10	10,000			
3.	Ks. prał. K. Piotrowski	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	1	1,000	7	70	
4.	Ks. E. Mankiewicz	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	1	1,000	7	70	
5.	Ks. prał. R. Wilde	19 ¹ / ₃ 21 r.	5	5,000	67	80	
		19 ²⁰ / ₁ 22 r.	15	15,000			
			20	20,000			
6.	Ks. kan. A. E. Ołędzki	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	1	1,000	6	90	
7.	Ks. prob. A. Rybiński	19 ²⁰ / ₃ 21 r.	3	3,000	30	70	
		19 ¹⁵ / ₇ 21 r.	3	3,000			
			6	6,000			
8.	Ks. prob. Cz. Grzymyła	19 ²⁰ / ₃ 21 r.	2	2,000	13	80	
9.	Ks. pr. J. Majsterski	19 ¹⁵ / ₃ 21 r.	2	2,000	20	50	
		19 ¹⁵ / ₃ 21 r.	1	1,000			
			3	3,000			
10.	Ks. prob. P. Zarych	19 ¹⁵ / ₃ 21 r.	1	1,000	6	90	
11.	Ks. pref. W. Czech	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	1	1,000	6	90	
12.	J.E. Ks. Bisk. Ordyn. P.	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	30	30,000	1,635	50	
		19 ¹ / ₄ 21 r.	200	200,000			
			230	230,000			
13.	Sem. Diec. Podl. Ben. XV	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	86	86,000	6,307	40	
		19 ¹ / ₄ 21 r.	800	800,000			
			886	886,000			
14.	Diecezja Podlaska	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	67	67,000	835	40	
		19 ¹ / ₄ 22 r.	224	224,000			
			291	291,000			
15.	Kurja Diec. Podlaska	19 ¹⁵ / ₂ 21 r.	17	17,000	190	60	
		19 ¹ / ₄ 22 r.	44	44,000			
			61	61,000			
16.	Ks. W. Pegonowski	19 ¹ / ₄ 21 r.	1	1,000	7	20	
17.	Ks. prob. L. Kulaszyński	19 ²⁰ / ₄ 21 r.	5	5,000	35	70	
18.	Ks. Kaz. Szulc	19 ²⁰ / ₄ 21 r.	2	2,000	14	30	
19.	Ks. Kaz. Dymitrowicz	19 ²⁰ / ₄ 21 r.	1	1,000	7	20	
20.	Ks. pr. W. Kropiwnicki	19 ¹⁰ / ₃ 21 r.	1	1,000	6	70	

Wykaz udziałów i udziałowców

№ porządkowy i № udział.	Imię i nazwisko udziałowca	Data wpłaty udziałów	Ilość udziałów	Suma włożonych pieniędzy w markach	Suma pieniężna w złotych, którą obecnie po prze- wzłutowaniu z d. wpłaty udz., po- siada udziałowiec		U W A G I.
					Zł.	gr.	
21.	J. E. ks. Bisk.-Suł. Podł. Cz. Szkolowski	19 ¹² / ₃ 21 r.	5	5,000	33	30	
22.	Ks. prob. Fr. Małyśa	19 ¹⁴ / ₆ 21 r.	1	1,000	6	70	
23.	Ks. prob. Al. Zaremba	19 ¹⁴ / ₃ 21 r.	1	1,000	6	70	
24.	Ks. kan. Mar. Glinka	19 ²⁰ / ₃ 21 r. 19 ²¹ / ₃ 21 r.	1 9	1,000 9,000			
	Razem		10	10,000	20	70	
25.	Ks. A. Chróściel	19 ²¹ / ₃ 21 r.	1	1,000	6	70	
26.	Ks. Fr. Michalik	19 ²¹ / ₃ 21 r. 19 ²⁰ / ₃ 21 r.	1 1	1,000 1,000			
	Razem		2	2,000	11	70	
27.	Ks. prob. Wac. Millik	19 ²⁰ / ₃ 21 r.	2	2,000	10	—	
28.	Ks. Stan. Nowek	19 ²⁰ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
29.	Ks. pref. K. Grzybowski	19 ¹⁴ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
30.	Ks. kan. Jan Rudnicki	19 ¹⁸ / ₃ 21 r. 19 ²¹ / ₃ 21 r.	1 3	1,000 3,000			
	Razem		4	4,000	15	—	
31.	Ks. prob. Wac. Gąska	19 ²⁰ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
32.	Ks. prob. J. Sobieszek	19 ²⁰ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
33.	Ks. prob. Fran. Szurek	19 ²⁰ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
34.	Ks. prob. Jakób Oleksy	19 ¹⁹ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
35.	Ks. J. Kazimierczak	19 ¹⁹ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
36.	Ks. dz. Józ. Kocięcki	19 ¹⁴ / ₃ 21 r. 19 ²¹ / ₃ 21 r.	2 15	2,000 15,000			
	Razem		17	17,000	45	40	
37.	Ks. kan. Stan. Joszt	19 ¹⁴ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
38.	Ks. dz. Wł. Augustynowicz	19 ¹⁴ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
39.	Ks. Mar. Grzymała	19 ¹⁴ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
40.	Ks. dz. M. Juszczyk	19 ¹⁴ / ₃ 21 r.	3	3,000	15	—	
41.	Ks. prob. F. Giziński	19 ¹⁹ / ₃ 21 r.	1	1,000	5	—	
42.	Ks. prob. Wł. Solnicki	19 ¹² / ₃ 21 r. 19 ²¹ / ₃ 21 r.	2 8	2,000 8,000			
	Razem		10	10,000	24	50	
43.	Ks. Mich. Turski	19 ²¹ / ₃ 21 r. 19 ²⁰ / ₃ 22 r.	5 5	5,000 5,000			
	Razem		10	10,000	27	80	
44.	Ks. prał. J. Grabowski	19 ¹² / ₃ 21 r.	2	2,000	6	70	
45.	Ks. prob. Dom. Kuć	19 ¹² / ₃ 21 r.	1	1,000	3	40	
46.	Ks. prob. Tom. Odowski	19 ¹² / ₃ 21 r.	3	3,000	10	—	
47.	Ks. prob. P. Norwind	19 ¹² / ₃ 21 r.	3	3,000	10	—	

Wykaz udziałów i udziałowców.

№ porządkowy i № udział.	Imię i nazwisko udziałowca	Data wpłaty udziałów	Ilość udziałów	Suma włożonych pieniędzy w markach	Suma pieniężna w złotych, którą obecnie po prze- walutowaniu z d. wpłaty udz., po- siada udziałowiec.		UWAGI
					Zł.	gr.	
48.	Ks. kan. J. Rozwadowski	19 ¹³ / ₇ ; 21 r.	1	1,000	23	60	
		19 ²⁰ / ₁ ; 22 r.	5	5,000			
		19 ² / ₂ ; 22 r.	5	5,000			
	Razem	11	11,000				
49.	Ks. Fr. Osiński	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	1	1,000	3	40	
50.	Ks. prob. Al. Olszewski	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	10	10,000	53	40	
51.	Ks. kan. W. Supren	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	5	5,000	16	70	
52.	Ks. kan. Mich. Benet	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	10	10,000	33	40	
53.	Ks. prob. Dom. Bożyk	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	2	2,000	6	70	
54.	Ks. prob. St. Grzeszko	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	2	2,000	6	70	
55.	Ks. prał. J. Ryster	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	10	10,000	55	60	
		19 ²⁰ / ₁ ; 22 r.	10	10,000			
	Razem		20	20,000			
56.	Ks. Grz. Śnitko	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	1	1,000	10		
		19 ²⁰ / ₁ ; 22 r.	3	3,000			
	Razem		4	4,000			
57.	Ks. dz. Ed. Szubstarski	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	1	1,000	14	50	
		19 ²⁰ / ₁ ; 22 r.	5	5,000			
	Razem		6	6,000			
58.	Ks. prob. Fr. Dziega	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	1	1,000	3	40	
59.	Ks. prob. J. Kocyk	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	2	2,000	6	70	
60.	Ks. prał. T. Osiński	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	5	5,000	38	90	
		19 ²⁰ / ₁ ; 22 r.	10	10,000			
	Razem		15	15,000			
61.	Ks. pr. Cz. Jaroszewicz	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	2	2,000	6	70	
62.	Ks. pr. L. Zaorski	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	2	2,000	11	10	
		19 ²⁰ / ₁ ; 22 r.	2	2,000			
	Razem		4	4,000			
63.	Ks. pr. Kaz. Rabczewski	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	2	2,000	6	70	
64.	Ks. pr. Al. Fijałkowski	19 ²⁰ / ₁ ; 21 r.	1	1,000	3	40	
65.	Ks. prał. Win. Abramowicz	19 ¹ / ₈ ; 21 r.	15	15,000	37	50	
66.	Ks. prał. M. Stefanowski	19 ¹² / ₇ ; 21 r.	3	3,000	7	55	

Wykaz udziałów i udziałowców

№ porządkowy i № udział.	Imię i nazwisko udziałowca	Data wpłaty udziałów	Ilość udziałów	Suma włożonych pieniędzy w markach	Suma pieniężna w złotych, którą obecnie po prze- walutowaniu z d. wpłaty udz., po- sieda udziałowiec		U W A G I
					Zł.	gr.	
67.	Ks. prał. Ig. Jasiński	19 ¹³ / ₈ 21 r.	1	1000	2	50	
		19 ¹³ / ₈ 21 r.	1	1000			
		19 ¹⁰ / ₁ 21 r.	9	9000			
68.	Ks. prał. K. Leszczyński	19 ¹⁰ / ₁ 21 r.	10	10000	63		
		19 ¹⁰ / ₂ 21 r.	10	10000			
		Razem	30	30000			
69.	Ks. kan. E. Woyciechowski	19 ¹³ / ₈ 21 r.	1	1000	33	60	
		19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	14	14000			
		Razem	15	15.000			
70.	Ks. prob. F. Waszczuk	19 ¹⁰ / ₁ 21 r.	20	20.000	44	50	
71.	Ks. prał. E. Pacewski	19 ¹¹ / ₁₁ 21 r.	1	1.000	2	25	
72.	Js. pref. Wł. Wierzbicki	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	1	1.000	2	25	
73.	Ks. prob. St. Werbenko	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	1	1.000	2	25	
74.	Ks. prał. L. Romanowski	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	10	10.000	22		
75.	Ks. prob. W. Żaboklicki	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	5	5.000	11	15	
76.	Ks. prob. L. Kalinowski	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	5	5.000	11	15	
77.	Ks. kan. F. Ostoyski	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	5	5.000	11	15	
78.	Ks. prob. St. Ufnalski	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	10	10.000	22	30	
79.	Ks. prob. J. Smoleński	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	5	5.000	11	15	
80.	Ks. kan. St. Retke	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	5	5.000	11	15	
81.	Ks. kan. Fr. Woyno	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	10	10.000	22	30	
82.	Ks. J. Bułkowski	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	10	10.000	22	30	
83.	Ks. pr. St. Próchniewicz	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	10	10.000	22	30	
84.	Ks. St. Zarebski	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	10	10.000	22	30	
85.	Ks. St. Ścibiorek	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	8	8.000	17	30	
86.	Ks. pref. An. Święcicki	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	5	5.000	11	15	
87.	Ks. prał. W. Kamiński	19 ¹⁰ / ₁ 22 r.	10	10.000	22	30	
88.	Katedra Podlaska	19 ¹¹ / ₁ 22 r.	12	12.000	26	—	
	Razem		1930	1.930.000	10.325	—	

Siedlce, dn. 1 kwietnia 1925 r.

Skarbnik **Ks. A. Szklarski.**

Ze Stowarzyszenia Samopomocy Duchowieństwa Diecezji Podlaskiej.

Dnia 21 kwietnia r. b. przybyli do Siedlec od większej części dekanatów delegaci i w sali Kurji Diecezjalnej odbyli zebranie organizacyjne Stowarzyszenia Samopomocy D. D. P.

Po sprawdzeniu mandatów delegacyjnych i ustaleniu, iż do Stowarzyszenia przystąpiło 105 członków, na przewodniczącego zebrania jednogłośnie powołano ks. prałata d-ra Karola Dębińskiego, który na asesora zaprosił Ks. kanonika J. Kobylińskiego, a na sekretarza Ks. R. Wildego.

Przewodniczący w krótkich słowach przedstawił historję powstania St-nia Samopomocy i jego niezbędność, a następnie zaproponował wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Zebrani znów jednogłośnie zaprosili do Zarządu Ks. prałata Dębińskiego, jako inicjatora i twórcę Stowarzyszenia, lecz ten podziękował serdecznie za zaszczyt i zaufanie do swej osoby, ale jednocześnie prosił, iżby wybrano Zarząd, składający się z kapłanów młodszych i energicznych, jego zaś, jako nie czującego się już na siłach przewodniczenia tak poważnej instytucji, pozostawiono w szeregu członków zwyczajnych. Wówczas zaczęło się głosowanie tajne, na mocy którego do Zarządu weszli na członków: Ks. Wiktor Kamiński, Ks. Kazimierz Kwiatkowski i Ks. Grzegorz Śnitko. Na ich zastępców: Ks. Eugenjusz Woyciechowski i Ks. Apolinary Rybiński. Do Komisji Rewizyjnej — Ks. Michał Turski, Ks. Józef Kocięcki i Ks. Stanisław Joszt.

Upoważniono Zarząd do wydatkowania na potrzeby organizacyjne do wysokości 500 (pięćset) zł., polecono mu ułożenie odpowiednich, przewidzianych przez statut, regulaminów i przepisów i zaprowadzenie potrzebnych ksiąg i t. d.

Samopomoc żyć zaczęła — Boże dopomóż.

Od Zarządu.

Zarząd uprzejmie powiadamia, że rozpoczął swe czynności od 24/IV b. r. i podzielił się czynnościami: prezes Ks. W. Kamiński, Ks. K. Kwiatkowski sekretarz, Ks. G. Śnitko skarbnik. — Zarząd prosi J. W. Ks. Dziekanów, aby w sprawach pieniężnych zwracali się do skarbnika, we wszystkich innych do Ks. W. Kamińskiego w Łukowie, oraz pobierali składki miesięczne od członków Samopomocy i przesyłali takowe do skarbnika. Wygodniej dla Zarządu składki przysyłać przekazem pocztowym, a nie przez P. K. O.

Za Zarząd *Ks. G. Śnitko.*

Egzamina do Seminarjum Większego.

JJKs. Proboszczowie zechcą ogłosić z ambony w niedzielę 9 i 16 sierpnia r. b., że egzamina powakacyjne do Seminarjum Duchownego Większego odbędą się dnia 26 sierpnia r. b. o godz. 9 rano w gmachu Kurji Diecezjalnej w Siedlcach.

Z Podlaskiego Mniejszego Seminarjum Duchownego Św. Rodziny.

Raczą P. T. Księża Proboszczowie i Administratorzy Kościołów w niedzielę dn. 16 i 23 sierpnia ogłosić z ambon, że w klasach IV

i V Wyższego Gimnazjum Biskupa Podlaskiego wakuje kilka miejsc. Egzaminy dla kandydatów, odpowiadających warunkom, wyszczególnionym w ogłoszeniu, drukowanem na str. 160 - 161 „Wiadomości Diecezjalnych”, odbędą się dn. 1 i 2 września r. b. od godziny 8 rano w gmachu szkolnym w Siedlcach.

Oplata za naukę i utrzymanie ucznia w Seminarjum w ciągu roku szkolnego 19²⁵/₂₆ tymczasowo, bo później może być podniesiona, wynosi miesięcznie 35 zł. i ma być uiszczana z góry w ratach dwumiesięcznych: 1 września, 1 listopada, 1 stycznia, 1 marca i 1 maja. Nieopłacenie wpisu w swoim terminie pociąga za sobą niezwoczne usunięcie ucznia z Zakładu.

Dyrektor Seminarjum *Ks. Karol Dębiński.*

Ze Związku Misyjnego Kleru.

W dalszym ciągu wnieśli składki członkowskie następujący kapłani: Ks. Siemaszko, Ojcowie Paulini z Leśnej. Księża: Wojdyńo Aleksander, Kulacz Michał, Hegier Jan, Jasiński Ignacy, Leszczyński Karol, Rybka Teofil, Mioduszewski Antoni, Kropiwnicki Wincenty, Skwara Paweł, Jastrzębski Teodor, Małyś Franciszek, Andrzejuk Józef i Szklarski Andrzej.

Do obecnej chwili 117 członków wniosło 957 zł. i pieniądze te zostały wysłane do Sekretarjatu Związku w Warszawie.

W roku zeszłym Związek Kleru w naszej Diecezji liczył 199 czł. Dlaczego w roku bieżącym dopiero 117 wniosło opłatę? Wszak dopiero od chwili wniesienia składki członkowie mogą korzystać z łask i przywilejów, nadanych Związkowi, i to tylko do 1 stycznia 1926 r.? W Diecezji jest 266 kapłanów; czemu nie wszyscy należą do Związku? Czy rzeczywiście są tacy ubodzy, że tak małej składki (10 zł.) rocznej uścić nie mogą, czy też wchodzi w grę tu niedbalstwo?

Dyrektor Diecezjalny Związku

Ks. Dr. K. Dębiński.

Nekrologja.

Dnia 17 czerwca zmarł ś. p. **Ks. Wincenty Abramowicz**, Prałat domowy J. Ś., Kanonik Katedralny Podlaski, proboszcz parafji Niwiski, ur. 5 kwietnia 1847 r., wyświęcony na kapłana w r. 1870, na stanowisku proboszcza w Niwiskach był od r. 1886. R. i. p.

BIBLIOGRAFJA.

Schematyzm Kościoła Rzymsko-Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Pod tym tytułem Polski Instytut Wydawniczy w Krakowie, ul. Wybickiego Nr. 2, wydał książkę, zawierającą pożyteczne wiadomości

statystyczne, dotyczące Kościoła w Polsce i nawet w Ameryce (parafje polskie w Ameryce). Jest to katalog wszystkich diecezji polskich, zawierający podobizny: Ojca św., Episkopatu naszego, spisy wszystkich kościołów, duchowieństwa, nawet obejmuje duchowieństwo i parafje polskie w Ameryce. Książka dosyć duża, formatu czwórki dużej, na dobrym papierze, kosztuje 20 zł., w ozdobnej oprawie płóciennej z wyciskami — 24 złote. Zamawiać można w wymienionym Instytucie. Konto P. K. O. Nr. 401. 334.

Od Stow. Samopomoc Duchowieństwa D. P.

Zarząd Tow. Samopomocy Duchowieństwa D.P. podaje do wiadomości że zebranie Ogólne członków tegoż Towarzystwa odbędzie się 24/IX. 25 r. o godz. 10 rano w Kurji Diecezjalnej.

Porządek dzienny:

1. Wybór przewodniczącego.
2. Odczytanie protokołu.
3. Sprawozdanie z działalności.
4. Sprawozdanie kasowe.
5. Projekty na przyszłość.
6. Wolne wnioski.

Zarząd uprzejmie prosi o przybycie z każdego dekanatu po 2 delegatów na zebranie.

Za Zarząd:

Ks. G. Śnitko.

Ruch Wydawniczy.

Jak się dowiadujemy, powstałe niedawno w Warszawie Katolickie Towarzystwo Wydawnicze — po wejściu w łączność organizacyjną z Księgarnią „Kroniki Rodzinnej” — przystępuje obecnie do wydania **Polskiego Przewodnika Katolickiego**. Będzie to rocznik informacyjny, obrazujący całokształt stosunków i pracy Kościoła oraz ogółu katolików na polach: religijnem, oświatowo-kulturalnem, gospodarczem i społecznem w Polsce. **Polski Przewodnik Katolicki** będzie pracą zbiorową. Cały szereg wybitnych działaczy katolickich już przyobiecało swój czynny udział w tem wydawnictwie.

WŁOCŁAWSKA FABRYKA
 Wyrobów z Kutego Żelaza
JÓZEFA SKROBECKIEGO

we Włocławku, ulica Biskupia (w domu własnym).

— Egzystuje od roku 1890. —

Wykonuje wszelkie roboty ślusarsko-kowalskie, specjalnie dla **KOŚCIOŁÓW**, z dostawą franco do ostatniej stacji drogi żelaznej, po cenach nader umiarkowanych, z całkowitą dokładnością i z najlepszych materiałów, mianowicie: **o k n a** wszelkich stylów, **drzwi, balustrady** do presbiterium, **Krzyże, ogrodzenia, bramy** kościelne i cmentarne. —

Fabryka w przeciągu lat 35 wykonała roboty do 350 z górą kościołów w Królestwie Polskim i Cesarstwie, na co posiada liczne zaświadczenia i podziękowania od specjalistów i osób wysoko postawionych, między innymi od ś. p. Biskupa Beresiewicza za artystyczne wykonanie robót do Katedry Włocławskiej i od W-ych Księży Proboszczów za sumienne wywiązanie się z robót. —

ZAKŁADY INTROLIGATORSKIE

— — S-ka z ogranicz. odpow. — —

Siedlce, ul. Sienkiewicza Nr. 46.

Oprawa książek od najskromniejszych do najwykwintniejszych, wszelkie roboty galanteryjno-introligatorskie, wytwórnia zeszytów szkolnych, ram i ramek, oraz odnawianie starych ram.

NAJWIĘKSZA POLSKA

Fabryka Świec i Wyrobów Woskowych
Fr. SEZEMSKI

Biała około Bielska, Małopolska.

POLECA SVOJE WYROBY, JAK:

ŚWIECE KOŚCIELNE o różnych wymiarach,
 każdej jakości, gładkie lub ozdobne.

Świece domowe.

Drut do zapalania świec, — Kadzidło i t. d.

Po najdogodniejszych cenach. ————— Cennik na żądanie.

**OBRAZY DO OŁTARZY
STACJE MĘKI PANSKIEJ**

✧ maluje artysta malarz ✧

Bolesław Emil Swinarski

Siedlce, ulica Florjańska Nr. 1,

sklep „Ozdoba” przy kościele św. Stanisława,

oraz prowadzi roboty ściennie-dekoracyjne w stylach: romańskim, gotyckim, renesans, barocco, farbami olejnymi, klejowemi, wykonywa roboty od najskromniejszych do najbogatszych. Ceny przystępne.

**Wszelkie druki dla parafji
raptularze, metryki, wykazy kwartalne etc...**

zamawiać należy tylko

W

**SIEDLECKICH ZAKŁADACH
GRAFICZNYCH**

ulica WARSZAWSKA № 56.

Gotowe druki na składzie
wysyła się za zaliczeniem pocztowem.

Redaktor **Ks. Marjan Stefanowski.**

Siedleckie Zakłady Graficzne, Warszawska 56.